

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів

Студентки 2 курсу, 2М групи,
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа
та страхування»
спеціалізації «Державні фінанси»

Іванченко Юлії
Вікторівни

Науковий керівник:
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів

Микитюк Ігор
Сергійович

Гарант освітньої програми
завідувач кафедри фінансів,
заслужений діяч науки і техніки України
д.е.н., професор

Чугунов Ігор
Якович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи функціонування системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні.....	6
1.1. Сутність та характеристика системи місцевих бюджетів.....	6
1.2. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів.....	11
РОЗДІЛ 2. Організація казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами та видатками ГУДКСУ у Рівненській області.....	16
2.1. Казначейське обслуговування обласного бюджету ГУДКСУ у Рівненській області за доходами.....	16
2.2. Особливості казначейського обслуговування обласного бюджету ГУДКСУ у Рівненській області за видатками.....	25
РОЗДІЛ 3. Напрямки вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні.....	33
3.1. Переваги, недоліки та проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні.....	33
3.2. Перспективи розвитку та шляхи вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.....	41
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	57

ВСТУП

Важливим завданням в сучасних умовах виходу України із кризи є побудова дієвого механізму управління бюджетними коштами для постійного економічного і соціального розвитку держави. Необхідно забезпечити найкращі умови надходження, використання та контролю коштів бюджету, який є основною ланкою бюджетної системи країни. Від місцевих органів влади залежить наскільки оперативно і цілеспрямовано будуть використовуватись бюджетні кошти.

Досвід та практика зарубіжних країн свідчить, що Державна казначейська служба є найбільш ефективним органом, який здійснює обслуговування коштів державного та місцевих бюджетів відповідно до вимог бюджетного законодавства. Саме від результатів роботи органів місцевої влади та органів Казначейства залежить потенціал, можливості та перспективи розвитку економіки країни.

Вагомою складовою бюджетної системи України є місцеві бюджети, від яких залежить соціально-економічний розвиток і стан адміністративно-територіальних одиниць. Механізм казначейського обслуговування бюджетів дозволив посилити контроль за формуванням і використанням обмежених бюджетних ресурсів. Проте, в умовах децентралізації та із трансформацією суспільства для ефективного, раціонального і цільового використання бюджетних коштів, ключовим завданням залишається удосконалення діючої системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Що зумовлює актуальність теми наукової роботи та потребує глибокого дослідження.

Теоретичні та практичні засади казначейського обслуговування місцевих бюджетів досліджували у своїх працях такі зарубіжні науковці та практики: А. Вагнер, Х. Озеров, О. Богачова, А. Бабіч та інші. Питанням, пов'язаним з казначейським обслуговуванням місцевих бюджетів, присвячені праці вітчизняних науковців та практиків, серед яких: С. Юрій, Й. Бескида, Н. Сушко, І. Сазонець, В. Стоян, І. Габа, О. Чечуліна, Ю. Голинський та інші.

Необхідно зазначити, що найбільшу увагу у наукових працях вчені приділяють становленню та розвитку казначейської системи виконання державного бюджету та місцевих бюджетів. Водночас недостатню увагу приділено казначейському обслуговуванню місцевих бюджетів в умовах децентралізації бюджетної системи України. У зв'язку із проблемами, що виникають під час обслуговування місцевих бюджетів та, незважаючи на переваги функціонування казначейської системи, є необхідність підвищення результативності діяльності органів Державної казначейської служби України. Тому залишається потреба у подальшому дослідженні обраної теми.

Метою написання наукової роботи є дослідження і узагальнення теоретичних та практичних аспектів казначейської системи обслуговування місцевих бюджетів, виявлення переваг, недоліків та шляхів усунення проблем у процесі обслуговування та розвитку Державної казначейської служби України..

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішити наступні завдання, головними з яких є: визначити економічну сутність місцевих бюджетів; дослідити теоретичні та практичні аспекти функціонування казначейської системи обслуговування місцевих бюджетів; виконати аналіз дохідної та видаткової частини обласного бюджету Рівненської області; виявити основні переваги та недоліки казначейського обслуговування бюджетів; запропонувати заходи з удосконалення механізму та підвищення рівня казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

Об'єктом дослідження є Державна казначейська служба України й обласний бюджет Рівненської області.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

Для розв'язання поставлених завдань використано такі методи наукового дослідження: теоретичний аналіз та синтез наукових літературних джерел, узагальнення, порівняння, абстрагування, статистичний, графічний, конкретизація, економічний аналіз, спостереження.

Інформаційною базою дослідження виступають закони України та нормативні акти, статистичні дані на сайтах органів державної служби України, теоретичні поняття, підручники, науково-періодичні видання, монографічні роботи і статті економістів у фахових економічних виданнях, зведений звіт про виконання обласного бюджету Рівненської області за останніх п'ять років.

У дипломній роботі проведено аналіз доходів та видатків обласного бюджету Рівненської області за останніх п'ять років, виявлено ряд проблемних питань і запропоновано напрямки вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні.

Одержані результати пропонується використовувати органами Державної казначейської служби України у процесі своєї діяльності.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні основи функціонування системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні

1.1. Сутність та характеристика системи місцевих бюджетів

Ключовою ланкою бюджетної системи України є бюджет. Він є невід'ємним елементом ринкових відносин і водночас фундаментальним інструментом реалізації державної політики.

Бюджетна система України складається з державного бюджету та місцевих бюджетів (Додаток А). Вони є важливими складовими економіки держави та мають вирішальне значення для фінансової системи країни.

Центральне місце в економічній системі держави займають місцеві бюджети, які беруть участь у перерозподілі ВВП, та до яких спрямовується вагома частина державних фінансових ресурсів. Варто зазначити, що економічний та соціальний стан країни значно залежить від рівня наповнення дохідної частини місцевих бюджетів, їх ефективного, цільового і раціонального використання.

Вперше законодавчо поняття «місцевий бюджет» було введено Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» №80/97-вр від 21 травня 1997 року, у статті 1 якого вказано, «що бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) - це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування» [8].

У Бюджетному кодексі України визначено, що місцеві бюджети - бюджет АРК, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування [1].

Склад місцевих бюджетів України відображає особливості адміністративно-територіального поділу та специфіку функціонування місцевого самоврядування.

Система місцевих бюджетів - сукупність самостійних місцевих бюджетів, які не включаються до складу державного бюджету і один до одного.

Побудова системи місцевих бюджетів ґрунтується на принципах побудови всієї бюджетної системи України.

Сучасні вчені розглядають сутність місцевих бюджетів у різних аспектах. Деякі вчені, такі як М.В. Васильєв та А.Б. Борисов, за основу визначення місцевих бюджетів приймають територіальний принцип, вивчаючи їх як бюджети окремих адміністративно-територіальних одиниць. Ряд економістів характеризують місцеві бюджети як економічні відносини. Так, за думкою О.Д. Василика, К.В. Павлюк та О.Р. Романенко сутність місцевих бюджетів слід розглядати як організаційну форму мобілізації частини фінансових ресурсів у розпорядження місцевих органів самоврядування, з одного боку, а з іншого - як систему фінансових відносин, що складаються між місцевими та державним бюджетом, а також усередині сукупності місцевих бюджетів [15].

В.І. Кравченко вважає, що місцеві бюджети, які використовуються для регулювання соціально-економічних і фінансово-правових завдань певної території, слід розглядати в трьох аспектах. По-перше, це правовий акт, згідно з яким виконавчі органи влади отримують легітимне право на розпорядження певними фондами грошових ресурсів. По-друге, це план (кошторис) видатків і доходів відповідного місцевого органу влади чи самоврядування. По-третє, це економічна категорія, оскільки бюджет є закономірним економічним атрибутом будь-якої самостійної територіальної одиниці, наділеної відповідним правовим статусом [13].

При визначенні дефініції «місцевий бюджет» необхідно відобразити її найважливіші сторони: сутність, форму, матеріальний зміст.

За своєю формою місцевий бюджет - це основний фінансовий план органів місцевого самоврядування, за матеріальним змістом - централізований фонд їхніх фінансових ресурсів [21].

Вважаємо, що слід розрізняти поняття місцевий бюджет як економічна категорія і як фінансовий план місцевих органів самоврядування.

Як економічна категорія, місцеві бюджети відображають обумовлену адміністративним поділом і бюджетним устроєм держави сферу економічних відносин суспільства, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням централізованих грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні місцевих

органів влади і призначених для соціально-економічного розвитку конкретних регіонів країни [22].

Крім того, економічна сутність місцевих бюджетів визначається сутністю місцевих фінансів, які є аналогією державних фінансів і економічною формою реальних, об'єктивних розподільчих відносин. Тому сутність місцевого бюджету як економічної категорії реалізується через розподільчу і контрольну функції.

Так завдяки розподільній функції місцевого бюджету відбувається концентрація грошових коштів у руках місцевих органів влади і їх використання з метою задоволення територіальних потреб. Перерозподіл бюджетних коштів залежить від бюджетної, монетарної, податкової політики та зумовлений різними макроекономічними факторами.

Контрольна функція дає змогу дізнатись про своєчасність та повноту надходження фінансових ресурсів до місцевих бюджетів, про ефективність їх використання, про співвідношення між окремими статтями доходів та видатків [35].

Місцеві бюджети виконують й інші функції, такі як регулююча, соціальна, стимулююча, інвестиційна тощо. Завдяки регулюючій функції місцеві органи управління мають вплив на соціально-економічні процеси та перетворення в регіоні. Через місцеві бюджети за допомогою соціальної функції реалізуються соціальні гарантії, соціальне забезпечення та соціальний захист населення. З метою зменшення відмінностей у соціально-економічному розвитку регіонів в Україні через бюджетне регулювання стимулюється економічна та інвестиційна діяльність.

Місцевий бюджет як фінансовий план - це організаційна форма мобілізації фінансових ресурсів і здійснення витрат органами місцевого самоврядування.

За матеріальним змістом місцевий бюджет - це централізований фонд фінансових ресурсів місцевих органів влади, які мобілізуються, розподіляються і використовуються органами місцевого самоврядування для виконання покладених на них функцій і завдань, передбачених Конституцією та Бюджетним кодексом України [16].

Місцевий бюджет поділяється на поточний бюджет і бюджет розвитку.

Поточний бюджет складається з доходів і видатків, які утворюються і спрямовуються на фінансування першочергових, пріоритетних потреб. Видатки використовуються на соціальний захист і соціальне забезпечення населення, фінансування установ виробничої та соціальної інфраструктури, житлово-комунальне господарство, утримання органів влади та інше.

Бюджет розвитку місцевих бюджетів є складовою частиною спеціального фонду місцевих бюджетів. За допомогою бюджету розвитку здійснюються інвестиційна та інноваційна діяльність, капітальні вкладення на розвиток виробництва, соціально-економічне зростання тощо.

Першочергово фінансуються видатки поточного місцевого бюджету, а бюджет розвитку виконується в міру надходження коштів.

Місцеві бюджети, як і державний, складаються з загального та спеціального фондів. За допомогою загального фонду місцевого бюджету забезпечується виконання основних функцій і завдань органів місцевого самоврядування. До нього включаються всі доходи, що не мають конкретного видаткового призначення. Спеціальний фонд формується з визначених джерел надходжень і має предметно-цільове спрямування.

Ще однією складовою місцевого бюджету є резервний фонд. Його розмір згідно з Бюджетним кодексом України не повинен перевищувати 1% загального фонду бюджету. Кошти резервного фонду використовуються на непередбачувані видатки, що не мають постійного характеру. Рішення про створення такого фонду приймається місцевим органом влади.

Важливою складовою побудови бюджетної системи України на сьогоднішній день є самостійність усіх бюджетів. Місцеві бюджети одного рівня не можуть бути включені до місцевих бюджетів іншого рівня.

Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону [8].

Держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів, здійснює контроль за законним, доцільним, економним, ефективним витрачанням коштів та належним їх обліком. Вона гарантує органам місцевого самоврядування дохідну базу, достатню для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб.

Мінімальні розміри місцевих бюджетів визначаються на основі фінансових нормативів бюджетної забезпеченості з урахуванням економічного, соціального, природного та екологічного стану відповідних територій виходячи з рівня мінімальних соціальних потреб, встановленого законом.

Місцеві бюджети мають бути достатніми для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб, тобто повинні бути збалансованими.

Повноваження на здійснення витрат місцевого бюджету мають відповідати обсягу надходжень місцевого бюджету [8].

Таким чином, значною мірою місцеві бюджети впливають на вирішення загальнодержавних економічних і соціальних завдань: розвиток інфраструктури регіонів, фінансування сільського господарства, промисловості, енергетики і будівництва. Разом з тим, основними напрямками використання регіональних бюджетних ресурсів України є фінансування соціального захисту і соціального забезпечення, охорони здоров'я та освіти [30].

Отже, в сучасних умовах місцеві бюджети мають вирішальне значення у соціально-економічному рівні життя громадян країни, задоволенні їхніх потреб, у перерозподілі ВВП. Вони є фінансовою базою органів місцевого самоврядування, важливим фактором та ефективним засобом впливу на регіональний розвиток. Від рівня фінансової децентралізації місцевих бюджетів, фінансової незалежності органів місцевого самоврядування залежать можливості економічного розвитку регіонів та країни в цілому.

1.2. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів

Бюджетні ресурси держави завжди обмежені. Тому перед органами державної та місцевої влади постає завдання ефективного, раціонального та цілеспрямованого використання бюджетних коштів. Для цього необхідно створити оперативну та дієву систему виконання та обслуговування бюджетів.

Відповідно держава зацікавлена у створенні єдиної установи, де будуть акумулюватися державні фінансові ресурси. Утворений орган повинен ефективно і оперативно управляти наявними грошовими коштами, здійснювати постійний контроль за їх цільовим використанням, своєчасно проводити платежі, вести фактичний облік та подавати достовірну звітність.

Закономірним для всіх епох і країн є створення виконавчого органу держави, основним завданням якого є формування та здійснення державної фінансової політики. Основні етапи становлення та розвитку казначейської системи України наведено у додатку Б.

До створення Державної казначейської служби в Україні обслуговування місцевих бюджетів здійснювалося банківськими установами.

27 квітня 1995 року Указом Президента України створено Державне казначейство України, а постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995 року за № 590 затверджено Положення про Державне казначейство України.

Державна казначейська служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України.

Казначейство України входить до системи органів виконавчої влади та утворено для реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів [3].

При виконанні державного бюджету і місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів. Казначейство України забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у Національному банку України.

Казначейське обслуговування бюджетних коштів передбачає:

1. розрахунково-касове обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, а також інших клієнтів відповідно до законодавства;
2. контроль за здійсненням бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень бюджету, взятті бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів та здійсненні платежів за цими зобов'язаннями;
3. ведення бухгалтерського обліку і складання звітності про виконання бюджетів з дотриманням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів Міністерства фінансів України;
4. здійснення інших операцій з бюджетними коштами [1].

Уперше експеримент з запровадження казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами та за видатками було розпочато у Дніпропетровській та Черкаській областях 1999 року [17].

Згідно Бюджетного кодексу України, обов'язковий перехід на казначейську форму обслуговування місцевих бюджетів відбувся у 2001 році.

Після переходу на казначейську систему обслуговування бюджетів, Державне казначейство України здійснює управління бюджетними коштами та касове виконання бюджетів усіх рівнів. Завдяки цьому державні кошти використовуються більш ефективно, доцільно і сконцентровані на ключових напрямках економічного та соціального розвитку країни. Завдяки казначейській системі обслуговування бюджетів оперативно та дієво реалізуються норми Бюджетного кодексу України та інших законів, нормативно-правових актів щодо єдиних підходів і вимог до виконання бюджетів, складання звітності.

Одним з основних завдань, які стоять перед Державною казначейською службою є обслуговування місцевих бюджетів. Таким чином виконується бюджетна політика органів місцевого самоврядування та здійснюється ефективно управління коштами місцевих бюджетів.

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснюється органами Казначейства України відповідно до статей 43 і 78 Бюджетного кодексу України.

Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів визначено наказом Міністерства фінансів України від 23 серпня 2012 року № 938.

Після затвердження місцевих бюджетів місцеві фінансові органи подають за місцем обслуговування до органу Казначейства рішення про затвердження відповідних бюджетів, програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільові програми з інших питань місцевого самоврядування, затверджені рішеннями про місцеві бюджети.

У процесі казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів органи Казначейства здійснюють ряд функцій, які наведено у додатку В.

Рахунки для обліку операцій щодо виконання місцевих бюджетів відкриваються в органах Казначейства відповідно до законодавства.

Перерахування платежів, сплачених платниками до місцевих бюджетів, здійснюється через СЕП НБУ на рахунки, відкриті в головних управліннях Державної казначейської служби в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі та Казначействі на ім'я органів Казначейства у розрізі місцевих бюджетів та кодів бюджетної класифікації.

Після затвердження місцевих бюджетів місцеві фінансові органи складають розпис місцевих бюджетів.

У процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів застосовується система дистанційного обслуговування "Клієнт казначейства - Казначейство" з використанням засобів криптографічного захисту інформації Казначейства.

Зарахування всіх надходжень до місцевих бюджетів здійснюється виключно через рахунки, відкриті в органах Казначейства [6; 7].

Для ефективного виконання органами місцевого самоврядування своїх функцій необхідно забезпечити вчасне і повне надходження доходів, передбачених у бюджеті.

Органи Казначейства при обслуговуванні місцевих бюджетів за доходами здійснюють операції: за платежами, які є доходами загального фонду, спеціального фонду місцевих бюджетів на відповідний рік, за платежами, які

розподіляються між загальним та спеціальним фондами місцевих бюджетів; за платежами, які розподіляються між рівнями місцевих бюджетів, за коштами, тимчасово віднесеними на доходи місцевого бюджету, що підлягають розподілу, за іншими платежами, які тимчасово віднесені на доходи місцевого бюджету, у порядку, встановленому законодавством.

Органи Казначейства здійснюють розрахунково-касове обслуговування розпорядників бюджетних коштів шляхом проведення платежів з реєстраційних, спеціальних реєстраційних рахунків розпорядників бюджетних коштів та рахунків одержувачів бюджетних коштів, відкритих в органах Казначейства, відповідно до кошторисів, планів асигнувань загального фонду місцевих бюджетів (за винятком надання кредитів з місцевих бюджетів), планів спеціального фонду місцевих бюджетів (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), планів надання кредитів із загального фонду місцевих бюджетів або планів використання бюджетних коштів та помісячних планів використання бюджетних коштів.

Відповідно до встановлених повноважень органи Казначейства здійснюють контроль за наявністю відповідних бюджетних асигнувань для взяття бюджетних зобов'язань та відповідністю взятих бюджетних зобов'язань певним бюджетним асигнуванням за відповідними кодами економічної класифікації видатків та паспорту бюджетної програми.

Органи Казначейства здійснюють платежі на підставі платіжних доручень розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів у разі наявності в обліку відповідного бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання у межах залишків бюджетних коштів на рахунках розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів за відповідними кодами економічної класифікації видатків та класифікації кредитування.

З метою забезпечення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів органи Казначейства в частині виконання місцевих бюджетів за видатками здійснюють:

1. попередній контроль - на етапі реєстрації бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів;
2. поточний контроль - у процесі оплати рахунків розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів.

Звіти "Звіт про виконання місцевих бюджетів за доходами", "Звіт про виконання місцевих бюджетів за видатками" складаються щодня органами Казначейства в розрізі місцевих бюджетів окремо за загальним та спеціальним фондами.

Бухгалтерський облік операцій з виконання місцевих бюджетів здійснюють органи Казначейства у порядку, встановленому законодавством.

Звітність про виконання місцевих бюджетів подається Казначейством України відповідно до вимог статті 80 Бюджетного кодексу України.

Органи Казначейства подають звіти про виконання місцевих бюджетів до Казначейства. Казначейство подає звіти про виконання місцевих бюджетів до Міністерства фінансів України у порядку та за формами, встановленими законодавством [6].

Отже, із впровадженням казначейського обслуговування місцевих бюджетів відчутно зріс обсяг бюджетних повноважень територіальних органів казначейства, розширено коло їх функціональних обов'язків. Разом з тим казначейська система обслуговування місцевих бюджетів не позбавляє місцеві органи влади прав, гарантованих їм Конституцією та законом "Про місцеве самоврядування в Україні", а створює належні умови для ефективного виконання покладених на них повноважень. Запровадження сучасної моделі організації казначейського обслуговування місцевих бюджетів дозволило: сконцентрувати бюджетні ресурси та ресурси державних цільових фондів в єдиній системі ДКСУ; забезпечити прозорість руху бюджетних коштів в процесі виконання бюджетів; ефективно контролювати цільове спрямування бюджетних коштів [27].

РОЗДІЛ 2

Організація казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами та видатками ГУДКСУ у Рівненській області

2.1. Казначейське обслуговування обласного бюджету ГУДКСУ у Рівненській області за доходами

Доходи бюджету є основною фінансово-економічною категорією бюджетного процесу, яка характеризує вилучену й розподілену частину валового внутрішнього продукту країни [12].

Доходи бюджету – це податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ [1].

Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок надходжень від сплати фізичними і юридичними особами податків, зборів та інших обов'язкових платежів, надходжень з інших джерел, встановлених законодавством України. Склад доходів та надходжень місцевих бюджетів затверджено у главі 11 БКУ.

Згідно зі ст. 9 БКУ за джерелами надходження доходи бюджету класифікуються за такими розділами: податкові надходження; неподаткові надходження; доходи від операцій з капіталом; трансферти.

Класифікація доходів бюджету означає їх групування відповідно до джерел формування, визначених законодавчими актами, і призначена для чіткого розмежування доходів бюджетів різних рівнів за об'єктивними характерними ознаками з детальним розподілом

Доходи місцевого бюджету зараховуються до загального або спеціального фонду місцевого бюджету відповідно до вимог Бюджетного кодексу України.

Доходи місцевих бюджетів поділяються на:

1. власні – це доходи, що формуються і акумулюються на території, підвідомчій органу місцевої влади згідно з його рішенням, за рахунок джерел даної території. Є основою самостійності місцевих бюджетів;

2. закріплені - передаються до місцевих бюджетів на довготривалій основі у повному розмірі або за визначеною, єдиною для всіх бюджетів часткою;

3. регульовані - зараховуються до відповідного рівня бюджетної системи за індивідуальними ставками та єдиними нормативами відрахувань.

Варто зазначити, що не всі доходи, які формуються в підпорядкованому місцевому органу влади регіоні, зараховуються у місцевий бюджет. Це зумовлено тим, що певні законодавчо визначені податки та збори є загальнодержавними і зараховуються до Державного бюджету.

Також не всі видатки, які використовуються на цій території, відображаються у місцевих бюджетах. Тому що частина закладів, що розташовані в окресленому регіоні, та заходів загальнодержавного значення фінансуються з Державного бюджету.

Під виконанням бюджетів слід розуміти забезпечення своєчасного і повного надходження запланованих доходів у цілому і за кожним джерелом зокрема, а також своєчасного, повного і безперервного фінансування передбачених бюджетами заходів. Від рівня ефективності формування доходів місцевих бюджетів залежить ступінь можливості виконання органами місцевого самоврядування відповідних функцій, насамперед, щодо соціального захисту населення, надання послуг з освіти, охорони здоров'я, розвитку житлово-комунального господарства.

Для ефективного виконання органами місцевого самоврядування своїх функцій необхідно забезпечити вчасне і повне надходження доходів, передбачених у бюджеті.

За допомогою казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами існує можливість оперативно отримувати інформацію про надходження до бюджетів, перераховувати міжбюджетні трансферти тощо.

Кошти обласного бюджету Рівненської області отримують 20 головних розпорядників, 113 розпорядників бюджетних коштів та 35 одержувачів бюджетних коштів.

На основі даних зведеного звіту про виконання обласного бюджету Рівненської області було проведено аналіз виконання дохідної частини даного бюджету за 2013 - 2017 роки [38-42].

У 2013 - 2017 роках затверджена місцевими радами дохідна частина не була виконана у повному обсязі, за винятком 2016 року. У 2013 році відсоток виконання плану становить 94,57 %, у 2014 році – 94,95 %, у 2015 році - 99,85 %, у 2016 році – 100,71 % і у 2017 році – 97,13 %.

У 2013 році було затверджено отримання доходів у розмірі 3280,69 млн. грн., у 2014 році – 3660,19 млн. грн., у 2015 році - 4245,91 млн. грн.. Фактично запланований обсяг доходів не надійшов у повному обсязі до обласного бюджету Рівненської області у 2013 - 2015 роках. Відсоток виконання плану за даний період становить 94,57 %, 94,95 % і 99,85 % відповідно.

Дохідна частина обласного бюджету Рівненської області на 2016 рік затверджена в сумі 5238,3 млн. грн. , в тому числі по загальному фонду – 5093,04 млн. грн., по спеціальному фонду – 145,26 млн. грн.. Протягом 2016 року до обласного бюджету фактично надійшло 5275,45 млн. грн. (100,71 % від плану), у тому числі до загального фонду – 5102,65 млн. грн. та до спеціального – 172,79 млн. грн. (що на 19% більше запланованих показників).

У 2017 році було заплановано отримання доходів у сумі 7873,71 млн. грн., зокрема 6822,43 млн. грн. доходів загального фонду і 1051,27 млн. грн. надходжень до спеціального фонду. Обласний бюджет у 2017 році не було виконано у повному обсязі. Фактично до бюджету надійшло 7648 млн. грн., що на 3 % менше, ніж заплановано. До загального фонду отримано доходів у сумі 6776,39 млн. грн. (99,3 % від плану), а до спеціального – 871,61 млн. грн. (82,9 % від плану).

У 2018 році затверджено отримання доходів у розмірі 8586,73 млн. грн., що на 713 млн. грн. або на 9,05 % більше, ніж у попередньому році.

За даними таблиці 2.1 видно, що доходи обласного бюджету Рівненської області з 2013 року по 2017 рік поступово зростають і з кожним роком темп їх приросту збільшується. Така динаміка є позитивною. Так у 2013 році

порівнюючи з 2012 роком доходи зросли на 10,28%, у 2014 році проти 2013 році – на 12%, у 2015 році відносно 2014 року – приблизно на 22%, у 2016 році доходів збільшилося на 24,44%. У 2017 році порівняно з 2016 роком спостерігається значне збільшення доходів на 2372,55 млн. грн. або 45%. Головним чином, у зв'язку із приростом доходів спеціального фонду на 698,82 млн. грн. або на 404% у 2017 році.

Таблиця 2.1

Динаміка доходів обласного бюджету Рівненської області за 2013-2017 рр.

Доходи	2013	2014	2015	2016	2017
Усього, млн. грн., у т.ч.	3102,71	3475,46	4 239,49	5 275,45	7648,01
Темп приросту, %	10,28 %	12,01 %	21,98 %	24,44 %	44,97 %
Загальний фонд	2925,39	3094,66	4102,78	5102,65	6776,39
Темп приросту, %	10,79 %	5,79 %	32,58 %	24,37 %	32,80 %
Спеціальний фонд	177,32	380,80	136,71	172,79	871,61
Темп приросту, %	2,56 %	114,76 %	-64,10 %	26,40 %	404,41 %

За графіком (див. рис. 2.1.) можна прослідкувати, що доходи загального фонду мають стійку тенденцію до зростання. Найбільший темп приросту (за порівнювані роки) складає 32,8% у 2017 році і 32,58% у 2015 році. У 2014 році він є найменшим і становить 5,79%.

Рис. 2.1. Динаміка надходжень доходів обласного бюджету Рівненської області в розрізі загального та спеціального фондів за 2013-2017 рр.

Доходи спеціального фонду теж збільшуються. Вони стрімко зростають у 2014 році. Темп приросту складає 114,76%. Але вже у 2015 році спостерігається їх значне зниження на 64,1 % і це у 2,8 рази менше, ніж у 2014 році. У 2016 році обсяг доходів спеціального фонду майже дорівнює показникам 2013 року. У 2017 році обсяг доходів спеціального фонду дорівнює 871,61 млн. грн., а це у 5 раз або на 404,41 % більше, ніж у попередньому році.

У 2013 - 2017 роках в обласному бюджеті Рівненської області переважають доходи загального фонду (див. рис. 2.2.).

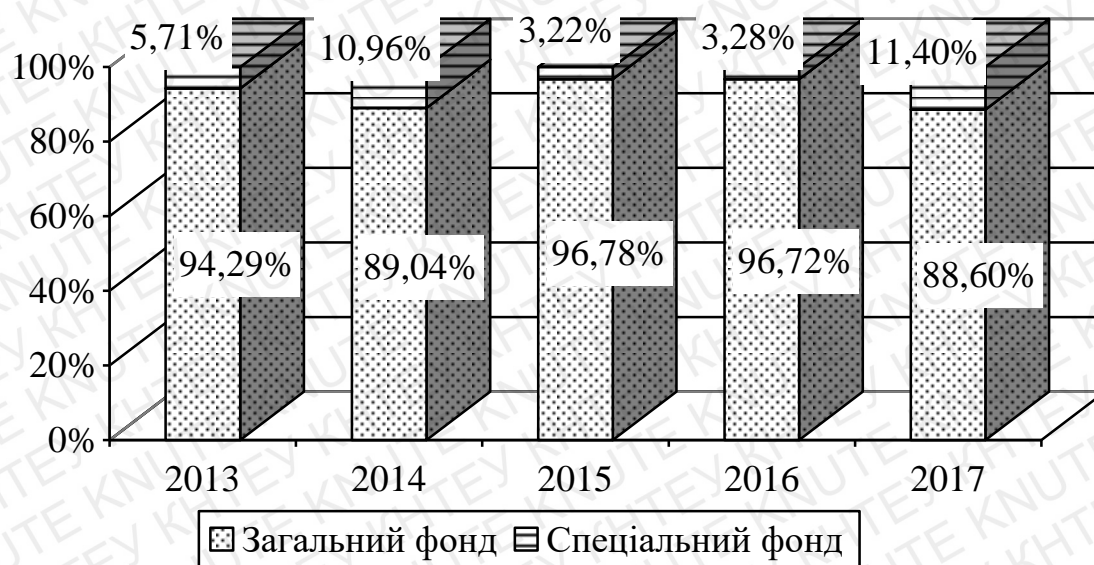

Рис. 2.2. Частка доходів загального та спеціального фонду в обласному бюджеті Рівненської області в 2013-2017 роках

У 2015 - 2016 роках їхня частка є найбільшою, а саме 96,78% і 96,72 % відповідно. У 2017 році частка доходів спеціального фонду є найвищою за останні п'ять років і дорівнює 11,4 %.

В структурі доходів обласного бюджету вагому частину займають податкові надходження. У результаті виконання аналізу виявлено спадну тенденцію податкових надходжень у 2013 - 2015 роках. Проте у 2016 році ситуація стабілізувалася. У 2016 - 2017 роках обсяг податкових надходжень зростає.

У 2013 році до обласного бюджету Рівненської області надійшло 343,24 млн. грн. (11,06 % від обсягу доходів за рік), у 2014 - 363,74 млн. грн. (10,47 %), у 2015 році – 290,69 млн. грн. (6,86 %).

У 2016 році обсяг податкових надходжень становить 404,55 млн. грн. (7,67 % від загального обсягу доходів), а у 2017 році – 928,68 млн. грн. (12,14% від загального обсягу доходів). Частка податкових надходжень у доходах обласного бюджету в 2017 році збільшилася порівняно з попереднім періодом. Податкові надходження у 2017 році на 524,13 млн. грн. або у 2,3 рази перевищують надходження попереднього року. Проте, у 2017 році спостерігається недовиконання плану податкових надходжень на 27,75 млн. грн. або на 3 %.

Попри збільшення обсягу податкових надходжень їх частка в структурі доходів обласного бюджету Рівненської області зменшується у 2013 - 2015 роках.

Проведений аналіз указує на зниження стійкості структури податкових надходжень у доходах обласного бюджету Рівненської області. Проте, починаючи з 2016 року частка податкових надходжень у загальному обсязі поступово збільшується(див. рис. 2.3).

Рис. 2.3. Частка податкових надходжень та офіційних трансфертів у загальній сумі доходів обласного бюджету Рівненської області у 2013 - 2017 роках, %

У Рівненській області за всі проаналізовані роки, окрім 2013 і 2017 років, податкових надходжень фактично отримано більше, ніж затверджено. У 2015 році відсоток виконання плану є найбільшим і становить 113,37 %, а у 2017 році – найменшим і дорівнює 97 %.

Провідне місце серед податкових надходженнях обласного бюджету належить податку з доходів фізичних осіб. Частка податків та зборів на доходи

фізичних осіб з 2013 по 2017 роки зменшується з 83,5 % до 50,18 % відповідно. Окрім 2016 року, де спостерігається збільшення частки на 4 %.

У 2016 році даний податок становить 79,7 % (322,51 млн. грн.) від всього обсягу податкових надходжень, а у 2017 році – 50,18 % (466,03 млн. грн.). Частка податку на доходи фізичних осіб у 2017 році зменшилася, але обсяг надходжень зріс на 143,51 млн. грн.. Зменшення частки податку в загальному обсязі надходжень зумовлене збільшенням коштів, отриманих з державного бюджету.

Другу позицію за обсягом податкових надходжень у досліджуваному періоді (окрім 2017 року) займає рентна плата за використання природних ресурсів. Частка рентної плати коливається в межах 10% - 15%.

А у 2017 році у структурі податкових надходжень друге місце займають інші податки та збори (40,8 %), а саме: кошти, отримані місцевими бюджетами з державного бюджету.

Неподаткові надходження є третьою за величиною часткою в доходах обласного бюджету (після офіційних трансфертів і податкових надходжень). У структурі доходів 2013 - 2017 років їх частка коливається від 2,35 % до 3,18 %.

Найбільший обсяг в доходах обласного бюджету Рівненської області в 2013-2017 роках займають офіційні трансферти.

Протягом періоду дослідження спостерігається стійка тенденція до збільшення обсягу офіційних трансфертів. Частки міжбюджетних трансфертів у доходах обласного бюджету мали негативну тенденцію до збільшення у 2013-2015 роках, але у 2016-2017 роках їх частка поступово зменшується (див. рис. 2.3).

У 2013-2015 роках до обласного бюджету надійшло 2674,06 млн. грн., 3012,66 млн. грн. і 3794,71 млн. грн. офіційних трансфертів відповідно.

У 2016 році до обласного бюджету Рівненської області було перераховано міжбюджетних трансфертів обсягом 4699,14 млн. грн., а у 2017 році – 6492,54 млн. грн., що становить 89,08 % і 84,9 % від обсягу всіх доходів відповідно. Обсяг міжбюджетних трансфертів у 2016 році порівняно з 2015 роком збільшився на 904,43 млн. грн. або на 24 %, а у 2017 році в порівнянні з 2016 роком - на 1793,4 млн. грн. або на 38,16 %.

Як бачимо, загальне перевищення обсягу отриманих офіційних трансфертів (4699,14 млн. грн.) над податковими надходженнями (404,55 млн. грн.) у 2016 році становило 4294,58 млн. грн. або в 11 разів. Станом на кінець 2017 року обсяг офіційних трансфертів на 5563,86 млн. грн. більший, ніж податкових надходжень, тобто у 7 разів.

Частки доходів обласного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів у 2013 - 2017 роках відображені на рисунку 2.4.

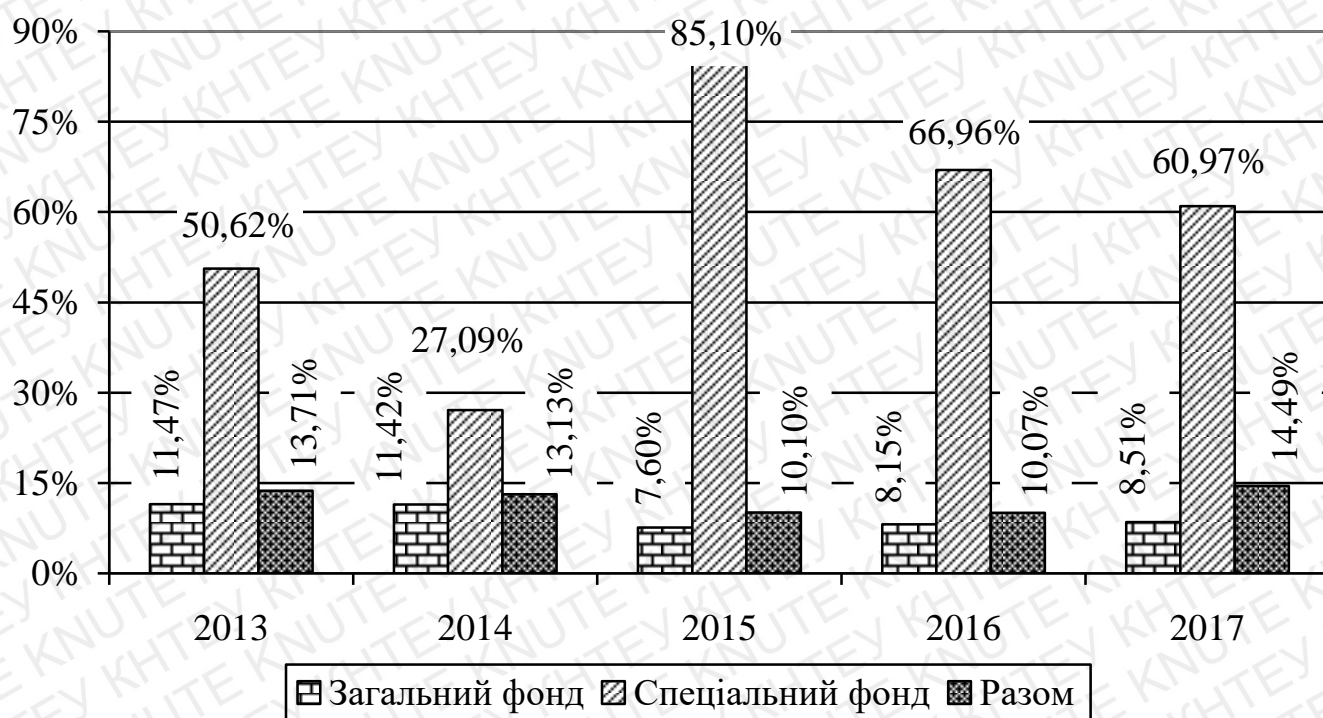

Рис. 2.4. Частка доходів обласного бюджету Рівненської області без урахування міжбюджетних трансфертів у 2013-2017 рр.

Проведений аналіз свідчить про велику дотаційну залежність обласного бюджету Рівненської області від державного, та постійне і стрімке зростання цієї залежності протягом 2013 - 2016 років. У 2017 році, попри збільшення обсягу офіційних трансфертів від органів державного управління до обласного бюджету, спостерігається позитивна тенденція до зменшення їх частки в сукупному обсязі доходів обласного бюджету Рівненської області порівняно з попередніми роками. Це зумовлено проведенням ряду заходів з децентралізації місцевих бюджетів України.

Найбільшу частку в обсязі офіційних трансфертів займає субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам та надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, послуг водопостачання тощо.

Отже, отримані результати свідчать про високий рівень централізації бюджетної системи України і, відповідно, суттєву залежність обласного бюджету від центрального. Таким чином, актуальним на сьогодні залишається здійснення процесу фінансової децентралізації, який полягає у необхідності посилення самостійності органів місцевого самоврядування та збільшення частки власних доходів місцевих бюджетів [47].

2.2. Особливості казначейського обслуговування обласного бюджету ГУДКСУ у Рівненській області за видатками

Важливу роль в економічному і соціальному розвитку територій відіграють видатки місцевих бюджетів.

Видатки бюджету – кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування.

Видатки місцевих бюджетів включають бюджетні призначення, встановлені рішенням про місцевий бюджет, на конкретні цілі, пов'язані з реалізацією програм та заходів, перелік яких визначено Бюджетним кодексом України [1].

Під виконанням місцевого бюджету за видатками слід розуміти здійснення комплексу дій, спрямованих на реалізацію передбачених місцевим бюджетом заходів та досягнення визначених цілей у межах запланованих ресурсів.

Заплановані показники доходів та видатків набувають дещо різного значення при виконанні бюджету. Так, заплановані обсяги доходів слугують тільки орієнтиром для фінансової діяльності і не є обмежувальними, тобто, якщо суми надходжень певного виду доходу будуть перевищувати заплановані, то їх зарахують до бюджету. Розраховані обсяги видатків, які містяться в затвердженому бюджеті, є обмеженням з боку представницької влади для виконавчої на здійснення видатків і не можуть бути перевищені в жодному разі.

Важливим є аналіз структури видатків місцевих бюджетів, а саме частки видатків на виконання кожної функції у їх загальній сумі, що дозволяє визначити, які саме функції є пріоритетними на кожному етапі соціально – економічного розвитку країни і чи співпадають вони з проголошеними в бюджетних резолюціях пріоритетами бюджетної політики.

При обслуговуванні місцевих бюджетів за видатками органи Державної казначейської служби контролюють рух коштів, їх використання за призначенням та запроваджують нові засади управління бюджетними зобов'язаннями.

На основі даних зведеного звіту про виконання обласного бюджету Рівненської області було проведено аналіз виконання видаткової частини даного бюджету за 2013 - 2017 роки [38-42].

У 2013 - 2017 роках видаткову частину обласного бюджету Рівненської області не було виконано в повному обсязі. У 2013 році відсоток виконання плану становить 91,93 %, у 2014 році – 93,41 % і у 2015 році – 96,48 %.

Видаткова частина обласного бюджету Рівненської області на 2016 рік затверджена в сумі 5382,2 млн. грн. (Додаток Д). Видатки обласного бюджету за 2016 рік виконано в обсязі 5282,06 млн. грн. (98,14 % від плану – найвищий відсоток виконання плану протягом досліджуваного періоду), в тому числі по загальному фонду – 4989,22 млн. грн. (98,7 % від плану) та по спеціальному фонду – 292,83 млн. грн. (89,56 % від плану).

У 2017 році затверджено видатки у сумі 8010,6 млн. грн., а виконано в обсязі 7266,52 млн. грн. (90,71 % від плану – найнижчий відсоток фінансування видаткової частини обласного бюджету протягом останніх п'яти років), зокрема до загального та спеціального фондів надійшло 6548,62 млн. грн. (97,68 % від плану) і 717,89 млн. грн. (54,94 % від плану) відповідно.

Видатки обласного бюджету Рівненської області з 2013 по 2017 роки нарощуються швидкими темпами. У 2013 році відносно 2012 року видатки зросли на 10,98 %, у 2014 році порівнюючи з 2013 роком – на 13,56 %, а у 2015 році темп приросту 18,69 %.

Так, у 2016 році порівняно з аналогічним періодом минулого року видатки зросли на 27,18 % або на 1128,97 млн. грн.. А у 2017 році відносно 2016 року видатки збільшилися на 1984,46 млн. грн. або на 37,57 %. Це найбільший темп приросту протягом останніх п'яти років (див. табл. 2.2.).

Динаміка видатків обласного бюджету Рівненської області за 2013-2017 рр.

Видатки	2013	2014	2015	2016	2017
Усього, млн. грн., у т.ч.	3081,43	3499,20	4153,09	5282,06	7266,52
Темп приросту, %	10,98%	13,56%	18,69%	27,18%	37,57%
Загальний фонд	2880,61	3041,39	3905,99	4989,22	6548,62
Темп приросту, %	11,80%	5,58%	28,43%	27,73%	31,26%
Спеціальний фонд	200,82	457,81	247,09	292,83	717,89
Темп приросту, %	0,45%	127,97%	-46,03%	18,51%	145,16%

Як видно з графіка (див. рис. 2.5) видатки загального фонду мають тенденцію до зростання. Протягом 2013 - 2014 років вони поступово збільшувалися на 5,6 %, а у 2015 році зросли на 28,43%. Темп приросту у 2016 році становить 27,73% і це на 1,08 млрд. грн. більше, ніж у 2015 році. Видатки загального фонду у 2017 році порівняно з попереднім роком збільшилися на 1559,4 млн. грн. або на 31,26 % - це найбільший темп приросту протягом досліджуваного періоду.

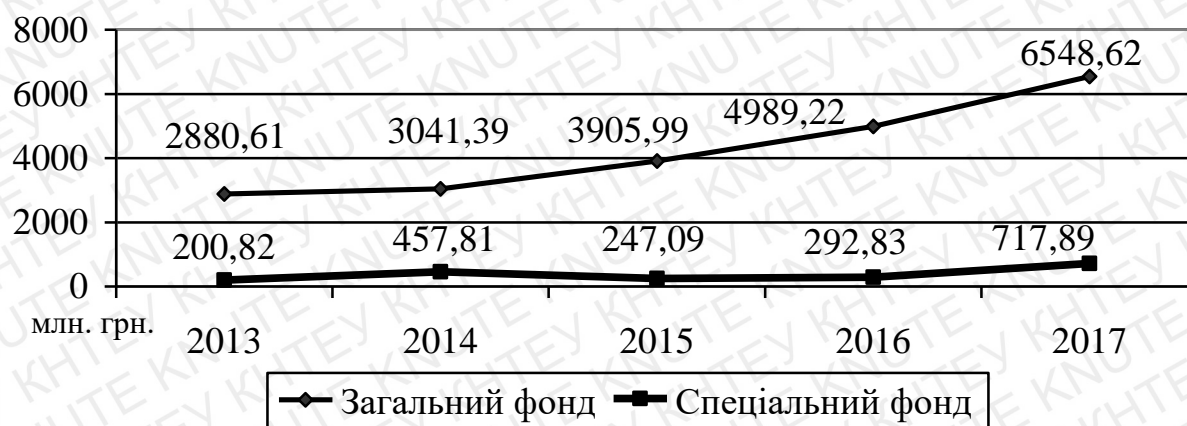

Рис. 2.5. Динаміка видатків обласного бюджету Рівненської області в розрізі загального та спеціального фондів за 2013 - 2017 рр.

Суттєве збільшення обсягу видатків загального фонду у 2015 - 2017 роках зумовлене зростанням обсягу субвенцій. У 2015 році до загального фонду обласного бюджету Рівненської області надійшло 2710,74 млн. грн. субвенцій, у

2016 році – 3823,95 млн. грн. і це на 1113,21 млн. грн. більше, ніж у попередньому році (або на 41 %), а у 2017 році – 4937,63 млн. грн. (темп приросту 29 %).

Найбільше збільшився обсяг субвенцій на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям; на надання пілг та житлових субсидій населенню.

У 2013 році видатки спеціального фонду майже не змінилися відносно 2012 року. Видатки спеціального фонду мають найбільший темп приросту у 2014 році відносно 2013 року – 127,97%. Але у 2015 році їх обсяг знову зменшився на 46 % порівняно з 2014 роком. У 2016 році видатки спеціального фонду зросли на 18,51 %, а у 2017 році спостерігається різке збільшення їх обсягу на 88,5 %.

На представленому нижче графіку відображено, що у 2013 - 2017 роках в обласному бюджеті Рівненської області переважають видатки загального фонду (див. рис. 2.6).

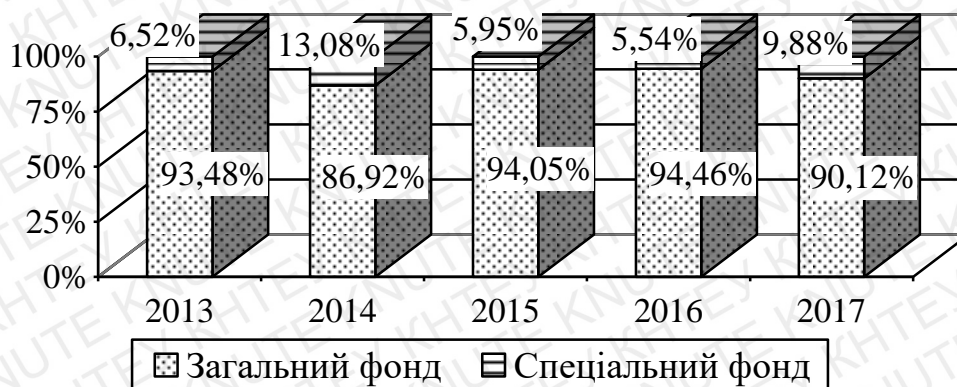

Рис. 2.6. Частка видатків загального та спеціального фонду в обласному бюджеті Рівненської області в 2013-2017 роках

У 2016 році видатки загального фонду мають найбільшу частку (94,46 %) порівняно з попередніми роками. У 2014 році частка видатків обласного бюджету спеціального фонду є найвищою (13 %) відносно порівнюваних років.

Аналізуючи структуру видатків обласного бюджету Рівненської області у 2013 - 2017 роках відмітимо, що основний їх обсяг, який збільшувався по всіх галузях, спрямовується на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення (Додаток В).

Найбільшу частку у видатковій частині обласного бюджету Рівненської області, без урахування цільових субвенцій, у досліджуваному періоді становили видатки на охорону здоров'я і на освіту.

У 2013 році їх частка становить 15,58 % (480,09 млн. грн.), у 2014 році – 14,58 % (510,14 млн. грн.), у 2015 році – 15,69 % (651,61 млн. грн.). У 2016 році питома вага видатків на охорону здоров'я зменшилася. Вони займають 12,79 % від загального обсягу і дорівнюють 675,55 млн. грн.. У 2017 році обсяг видатків на охорону здоров'я знову збільшився і дорівнює 954,63 млн. грн., а частка складає 13,14 % від усього обсягу видатків. Темп приросту додатній по всіх досліджуваних роках. Найбільшим він є у 2017 році (41 %), а найменшим – у 2016 році (3,67 %). Також варто зазначити, що фактично затверджені планові показники перевиконано у всіх проаналізованих роках окрім 2017 року, в якому видатки на охорону здоров'я профінансовані лише на 94,5 %.

Видатки на освіту з 2013 до 2015 року зростали. Їх обсяг дорівнює 353,3 млн. грн. (11,47 % від загального обсягу видатків) у 2013 році, у 2014 році – 372,83 млн. грн. (10,65 %), а у 2015 році – 467,24 млн. грн. (11,25 %). У 2016 році обсяг видатків на освіту скоротився на 13,86 % порівняно з 2015 роком і становить 402,5 млн. грн., всього 7,62 % у загальній сумі видатків обласного бюджету. Видатки на освіту у 2017 році порівняно з 2016 роком збільшилися на 45,35 % і це найбільший темп приросту протягом останніх п'яти років. Їх обсяг становить 585 млн. грн., а частка у сукупному розмірі видатків у 2017 році дорівнює 8 %.

Обсяг видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення збільшується, натомість спостерігається негативна тенденція до щорічного зменшення їх питомої ваги в обласному бюджеті.

У 2013 році обсяг видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення становить 105,34 млн. грн. (3,4 % від загального обсягу видатків), у 2014 році – 510,14 млн. грн. (3,28 %), у 2015 році – 96,22 млн. грн. (2,32 %), у 2016 році – 102,25 млн. грн. (1,94 %), а у 2017 році – 135 млн. грн. або 1,86 %.

Найбільший темп приросту спостерігається у 2017 році (32 %), а у 2015 році обсяг видатків у даній галузі зменшився на 16,27 %.

Питома вага видатків, що спрямовуються на культуру та мистецтво зменшується з 2013 по 2017 рік з 1,4 % до 1 % відповідно. Хоча їх обсяг з кожним роком пропорційно зростає.

Частка видатків на будівництво коливається в діапазоні 0,86 % – 1,77 % протягом періоду, що аналізується. Видатки з обласного бюджету на будівництво у 2016 році збільшилися аж на 126,8 % (у 2,6 раз) порівняно з 2015 роком. Їх обсяг зростає по всім досліджуваним рокам, окрім 2014 року. Тоді видатки зменшилися на 32,93 %. Видатки з обласного бюджету на будівництво у 2017 році збільшилися на 38,2 % порівняно з 2016 роком. Частка видатків на будівництво дорівнює 1,77 %. Видатки на будівництво фактично було використано на 84,9 % у 2016 році та всього на 51,16 % у 2017 році. Це найнижчий відсоток виконання видаткової частини обласного бюджету Рівненської області.

В обласному бюджеті Рівненської області частка видатків на фізичну культуру і спорт залишається приблизно на одному рівні протягом досліджуваних років і коливається у межах 0,5% - 0,6%. Попри це темп приросту видатків даної галузі досить високий і у 2016 році складає 26,64 %, а у 2017 році – 30 %.

В загальному обсязі видатків обласного бюджету суттєво зменшилася частка видатків на транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатику. Їх частка знижується від 2,26 % у 2013 до 0,03 % у 2016 році. Темп приросту з 2015 року є від'ємним (- 76,45 %). У 2016 обсяг видатків у даній сфері скоротився на 91,86 %. У 2017 році обсяг видатків на транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатику збільшився. У 2017 році бюджетних коштів у даній галузі було використано в 131 раз більше, ніж у попередньому році, а частка видатків зросла до 3,11 % у загальній сумі.

Частка інших видатків у загальному обсязі видатків обласного бюджету Рівненської області коливається в діапазоні 0,5 % - 1,5%.

Найбільшу частину у загальному обсязі видатків обласного бюджету Рівненської області займають міжбюджетні трансферти. Тенденція росту такого виду міжбюджетних трансфертів, як субвенція, піднялася вгору (див. рис. 2.7).

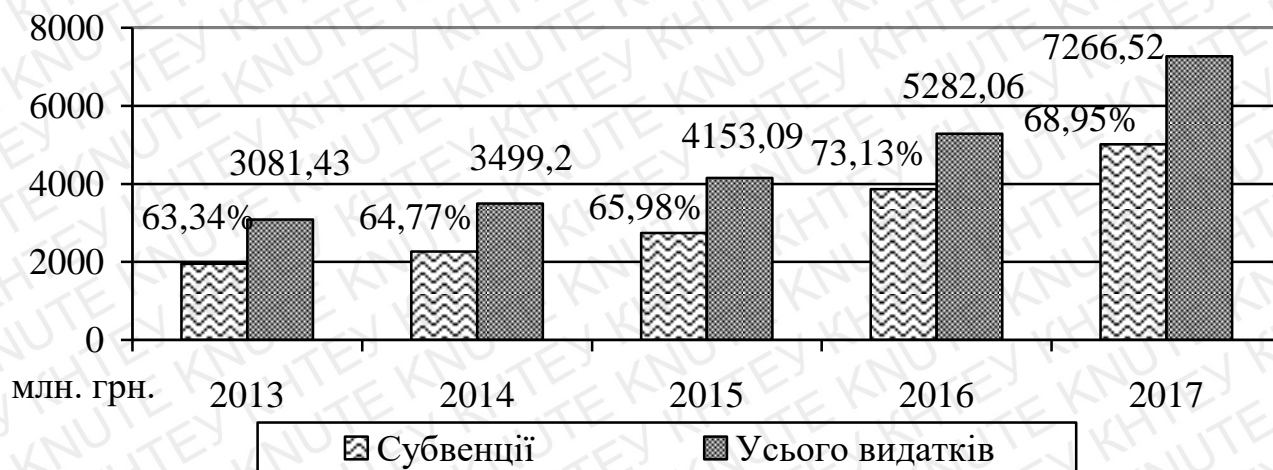

Рис. 2.7. Частка субвенцій в загальній сумі видатків обласного бюджету Рівненської області у 2013-2017 рр.

Варто зазначити, що субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам спрямовуються на різні напрямки суспільного життя регіонів від забезпечення виконання державних гарантій з надання пільг, субсидій, допомоги окремим категоріям громадян, які мають право на їх отримання до погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, що виробляється, транспортується та постачається населенню, на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я, на виконання інвестиційних програм (проектів), соціально-економічний розвиток тощо.

У 2013 році частка субвенцій в загальній сумі видатків обласного бюджету Рівненської області складає 63,34 % (1951,66 млн. грн.), у 2014 – 64,77% (2266,44 млн. грн.), у 2015 – 65,98 % (2740,32 млн. грн.), у 2016 – 73,13 % (3862,67 млн. грн.), а у 2017 році – 68,95 % (5010,6 млн. грн. і це на 1147,92 млн. грн. або на 29,72 % більше, ніж у попередньому році).

Найбільший обсяг субвенцій протягом досліджуваних років з державного бюджету до обласного бюджету перераховано на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та

тимчасової державної допомоги дітям, а також на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати тощо.

При виконанні дохідної частини обласного бюджету Рівненської області у 2017 році на 97 % видаткову частину виконано на 90,71 %, в результаті чого не забезпечено проведення запланованих, з урахуванням змін, видатків на загальну суму 1984,45 млн. грн..

Протягом досліджуваного періоду видаткова частина обласного бюджету мала тенденцію до щорічного збільшення в абсолютній сумі, тоді як відсоток виконання плану видатків порівняно з плановими показниками на відповідний період зменшився через недофінансування окремих галузей.

Отже, проаналізувавши динаміку та структуру видатків обласного бюджету Рівненської області, виявлено зростання їх обсягу протягом 2013-2017 років, основна частка яких спрямована на соціально орієнтовані галузі: охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення.

В той же час спостерігається чітка тенденція до зменшення питомої ваги виділених асигнувань на утримання соціально орієнтованих галузей, що є негативним моментом у розвитку соціально-економічних відносин в Рівненській області.

Відбувається підвищення залежності обласного бюджету від рішень центральних фінансових органів щодо обсягів офіційних трансфертів, що свідчить про надмірну централізацію бюджетних коштів.

Види і обсяги субвенцій щорічно зростають. Це свідчить, з одного боку, що субвенції, як один із видів міжбюджетних трансфертів, є серйозним фактором підтримки місцевих бюджетів та забезпечення їх фінансової стійкості, а з іншого, бюджетна централізація в Україні з кожним роком посилює свої позиції.

Зважаючи на вище наведене, доцільно розглянути напрями вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

РОЗДІЛ 3

Напрямки вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні

3.1. Переваги, недоліки та проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні

Згідно Бюджетного кодексу України, обов'язковий перехід на казначейську форму обслуговування місцевих бюджетів відбувся у 2001 році. Це було зумовлено тим, що бюджетні кошти не зосереджувалися в одній структурі, а розпорозувалися по різних банківських установах, які не були зацікавлені в оперативному обслуговуванні бюджетів. Управління та контроль за державними фінансовими ресурсами відбувалися неефективно. Спостерігалось збільшення кредиторської заборгованості та нецільове використання коштів бюджету. Доходи на рахунки відповідних бюджетів зараховувалися несвоєчасно. Також оперативна інформація про касові видатки, перерахування коштів за призначенням і за фінансовими операціями бюджетних установ надавалася із перебоями.

Тому перехід від банківської до казначейської системи обслуговування бюджету є об'єктивним і логічним процесом. Завдяки цьому вдалося усунути безконтрольне кредитування Центральним банком бюджетного дефіциту, спростити механізм обслуговування місцевих бюджетів. З'явилася можливість в режимі реального часу та за допомогою сучасного програмно-технічного забезпечення оперативно отримувати та контролювати достовірність інформації про рух і використання бюджетних коштів, приймати управлінські рішення.

Проведений аналіз функціонування системи казначейського обслуговування бюджетних коштів засвідчує, що:

1. система Державного казначейства поступово розширювалася і охопила всі операції державного бюджету, що, у свою чергу, розширювало об'єкти бухгалтерського обліку;

2. казначейство поширює свою діяльність на місцеві бюджети, і це дає змогу застосовувати єдині правила ведення бухгалтерського обліку і звітності, контролю за доходами і видатками як державного, так і місцевих бюджетів;

3. державне казначейство по суті стало централізованою бухгалтерією держави за всіма операціями, здійсненими у системі Єдиного казначейського рахунка, а також відповідальним за складання звітності;

4. кожний новий етап розширення системи бухгалтерського обліку виконання бюджетів сприяє виявленню як позитивних, так і негативних тенденцій розвитку системи Державного казначейства та механізмів, що ним застосовуються [44].

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів має цілий ряд суттєвих переваг, які підтвержені сьогодні не тільки теорією, але й практикою функціонування Державної казначейської служби України.

Переведення на казначейське обслуговування місцевих бюджетів забезпечило реалізацію на практиці основних норм одного із принципів бюджетної системи України – принципу єдності у частині дотримання забезпечення єдиної правової бази, єдиного регулювання бюджетних відносин, єдиної бюджетної класифікації, єдності порядку виконання бюджетів та ведення бухгалтерського обліку і звітності.

Найголовніша характеристика казначейської системи обслуговування бюджету та її відмінність від банківської системи полягає в тому, що казначейство концентрує в єдиній системі два потоки грошових коштів, які виникають у процесі виконання бюджету, – дохідний і витратний – на єдиному казначейському рахунку [44].

Разом з тим казначейська система виконання місцевих бюджетів не позбавляє місцеві органи влади прав, гарантованих їм Конституцією та Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні", а створює належні умови для ефективного виконання покладених на них повноважень.

Казначейське виконання місцевих бюджетів значно посилює контроль за використанням бюджетними організаціями бюджетних коштів, передбачених на

їхнє утримання і проведення заходів. Адже воно забезпечує щоденний контроль за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів, дотриманням штатної, фінансової і касової дисципліни, відповідність наданих до оплати документів (рахунків, договорів, актів виконаних робіт (наданих послуг) тощо) вимогам чинного законодавства [22].

Під час дослідження казначейського обслуговування місцевих бюджетів виявлено наступні переваги:

1. акумуляція усіх коштів місцевих бюджетів на єдиному казначейському рахунку в НБУ, що зменшує ризик їх втрати та підвищує ефективність їх використання;
2. отримання щоденної інформації у режимі реального часу про суми доходів, що надійшли до кожного місцевого бюджету за кожним джерелом надходження та суми видатків кожного бюджету у розрізі видів бюджетів та кодів економічної класифікації видатків;
3. забезпечення належного рівня управління бюджетними коштами на базі оперативної і точної інформації про надходження та використання коштів у кожному регіоні;
4. прискорення оборотності бюджетних коштів, скорочення терміну їх надходження на рахунки місцевих бюджетів для здійснення видатків принаймні на один день у порівнянні з банківською системою обслуговування бюджетів;
5. можливість покривати тимчасові касові розриви та отримувати середньострокові позики за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка;
6. забезпечення всіх видів контролю органами казначейства за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів та відповідністю документів вимогам чинного законодавства у процесі обслуговування місцевих бюджетів;
7. ведення бухгалтерського обліку та складання достовірної звітності виконання бюджетів за єдиними вимогами [23; 25].

У своїй роботі органи Державної казначейської служби України у всіх ланках та процесах активно використовують інформаційні технології, які полегшують та прискорюють здійснення казначейського обслуговування

державного та місцевих бюджетів. Під час їх обслуговування реалізуються такі інформаційні процеси: опрацювання, обмін, накопичення та управління даними, а також формування звітів.

Інформаційні технології кожного року удосконалюються і поширюються швидкими темпами. Розвиток і покращення роботи Державної казначейської служби України також не стоїть на місці.

Нинішній прогрес у розвитку телекомунікаційних систем та інформаційних технологій, наявність необхідної нормативно-правової бази щодо використання електронного цифрового підпису створили всі передумови для запровадження повноцінного, юридично значимого, електронного документообігу в органах державної влади.

З метою спрощення та оптимізації взаємодії розпорядників та одержувачів бюджетних коштів у процесі казначейського обслуговування в територіальних органах Казначейства Рівненської області та інших областей у 2018 році здійснюється повномасштабне впровадження електронної форми обслуговування клієнтів за допомогою програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства – Казначейство» з використанням надійних засобів електронного цифрового підпису, сучасних інформаційних технологій, з врахуванням особливостей економічного розвитку України та міжнародних вимог і стандартів. При цьому розпорядники та одержувачі бюджетних коштів отримують можливість в режимі реального часу відстежувати стан своїх рахунків, відкритих в Управлінні Казначейства, проходження платежів, отримання виписок за рахунками тощо.

Дистанційне обслуговування дозволить оптимізувати витрати на підтримку цього процесу завдяки відмові від потоку вхідних та вихідних паперових документів, прискорити обробку інформації, скоротити час на казначейське обслуговування бюджетів та зменшити кількість помилок в даних.

Органами Державної казначейської служби України проводиться робота щодо процесу підключення до системи дистанційного обслуговування клієнтів через ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство».

Станом на 12.10.2018 року укладено із клієнтами 29 137 договорів на дистанційне розрахункове обслуговування з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства – Казначейство». З них 5 149 клієнтів, які фінансуються з державного бюджету, 11 188 клієнтів з місцевого бюджету та 295 фондів (інших клієнтів або одержувачів бюджетних коштів відповідно). 25 областей підключено і працює у системі: 16 632 клієнти отримують виписки та 11 698 клієнтів здійснюють платежі [44].

Інформація, якою обмінюються клієнт і Казначейство, захищена багаторівневою системою безпеки, що включає використання надійних засобів електронного цифрового підпису.

Доступ зовнішніх клієнтів до системи дистанційного обслуговування відбувається через стандартні web-браузери, які зазвичай розповсюджуються вільно, тому їх використання не збільшить вартість ні інформаційних ресурсів Управління Державної казначейської служби України, ні програмного забезпечення на боці розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів.

Зокрема, до переліку функцій, доступ до яких повинні отримати розпорядники та одержувачі бюджетних коштів, належать: функції ведення Єдиного реєстру розпорядників та одержувачів бюджетних коштів; функції ведення мережі; функції обміну плановими бюджетними документами (річний розпис призначень державного бюджету, розписи місцевих бюджетів, планові показники, розподіли, кошториси тощо); функції створення та підписання меморіальних документів; функції завантаження інформації щодо бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань; функції отримання даних щодо руху коштів.

Виключення потоку паперових документів, окрім прямої економії коштів та часу, надає ще одну перевагу. Підтверджуючі документи (бюджетні зобов'язання та бюджетні фінансові зобов'язання тощо), якими супроводжуються платіжні документи, достатньо буде передати до управління Казначейства лише один раз. Електронна копія такого документа буде збережена у базі даних, тому подальше використання цього документа для підтвердження наступного платежу (що буває,

наприклад, при виконанні окремих етапів за довгостроковими договорами) буде виконуватись завдяки лише посиланню на збережену копію. Оскільки усі електронні документи (електронні копії паперових документів) підписуються електронним цифровим підписом, інформація, що знаходиться у базі даних, є повним, достовірним та цілком легітимним відбитком оригінального документа.

Завдяки такому рішенню зменшується навантаження на канали передачі даних між органами Казначейства та розпорядниками державних коштів, спрощується процес обслуговування видаткової частини бюджетів усіх рівнів та зменшується ризик внесення помилок.

Впровадження системи дистанційного доступу клієнтів Казначейства через ПТК «Клієнт казначейства – Казначейство» спрощує проходження платежів, обслуговування розпорядників бюджетних коштів усіх рівнів органами Державного казначейства. При цьому розпорядники та одержувачі бюджетних коштів отримують можливість у режимі реального часу відстежувати стан рахунків, проходження платежів, отримання виписок за рахунками тощо [44].

В рамках реалізації Плану заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016 - 2018 роки, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28.11.2016 № 1038, Державною казначейською службою України створена Система подання електронної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів і державними цільовими фондами, яка відповідно до наказу Казначейства від 27.12.2017 № 421 введена в дослідно-промислому експлуатацію. АС "Є-Звітність" передбачає створення особистого електронного кабінету розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів та фондам загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, які складають та подають фінансову та/або бюджетну звітність до органу Казначейства за місцем обслуговування [2; 5].

АС "Є-Звітність" являє собою єдиний формат подання електронної звітності клієнтів Казначейства і є важливим кроком модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі. АС "Є-Звітність" надає можливість: заповнити в електронному вигляді затвержені форми фінансової звітності, перевірити,

підписати електронним цифровим підписом кожен форму фінансової звітності та подати до органу Казначейства за місцем обслуговування; на підставі даних бухгалтерського обліку, що формуються в інформаційній системі Казначейства, скласти бюджетну звітність за формами та з дотриманням відповідних вимог, перевірити її, заповнити форми щодо розкриття елементів бюджетної звітності, підписати електронним цифровим підписом кожен форму бюджетної звітності та подати до органу Казначейства за місцем обслуговування [11].

Проте, не зважаючи на суттєві переваги, присутні у казначейській сфері, існує ряд проблемних питань, що ускладнюють роботу органів казначейства в напрямі обслуговування місцевих бюджетів, а саме:

1. відсутність чіткого розподілу повноважень та функцій між органами ДКСУ та місцевого самоврядування;
2. нестабільність законодавства в Україні, оскільки в разі зміни нормативів Казначейство змушене коригувати і допрацьовувати методологічну та програмно-технічну базу кардинально й оперативно;
3. недостатнє забезпечення районної ланки цифровими технологіями зв'язку та застарілість матеріально-технічної бази;
4. недостатня оптимізація ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство»;
5. плінність кадрів в системі ДКСУ, що викликана такими чинниками: завищені кваліфікаційні вимоги, значне навантаження, низький рівень оплати праці, який призводить до зниження мотивації до трудової діяльності тощо;
6. місцевим бюджетам притаманно перефінансування одних статей видатків та недофінансування інших [32;33].

При виконанні функцій, покладених на органи місцевої влади, також виникають такі проблемні питання як:

1. високий рівень централізації бюджетних коштів, що стримує самофінансування органів місцевої влади;
2. високий обсяг видатків на соціальну сферу покладено на місцеві бюджети;

3. занадто великий апарат управління бюджетним процесом, що збільшує обсяг бюджетних затрат.

Також варто відзначити, що в Україні постійно порушується принцип самостійності бюджетної системи, як у частині відсутності повноцінного фінансового забезпечення місцевих бюджетів, результатом чого є залежність їх від трансфертів з державного бюджету, так і шляхом використання коштів місцевих бюджетів для фінансування дефіциту державного бюджету [24].

Отже, переваги казначейського обслуговування місцевих бюджетів підтверджують його доцільність і ефективність. Проте, у ході дослідження виявлено ряд недоліків і проблем, на які варто звернути увагу. Тому важливо систематично та послідовно здійснювати вдосконалення й оптимізацію процесу казначейського обслуговування бюджетів за доходами та видатками. Також важливим є створення нових механізмів та напрямків розвитку Державної казначейської служби України.

3.2. Перспективи розвитку та шляхи вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду

Для того, щоб визначити напрями вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні, необхідно не тільки виявити переваги і недоліки діючої системи, а й скористатися досвідом зарубіжних країн.

В умовах обмеженості бюджетних ресурсів і проблем вибору ефективного та належного їх використання особливою набуває проблема дієвої організації системи виконання бюджетів. І хоча виконання є похідним від бюджетного планування, проте саме від належної організації системи касового обслуговування бюджетів залежить виконання головними розпорядниками бюджетних коштів функцій і завдань делегованих державою.

У світовій практиці використовуються такі системи касового обслуговування бюджету: банківська, казначейська та змішана. Принципова відмінність казначейської системи виконання Державного бюджету від банківської полягає в наступному: всі бюджетні кошти акумулюються на єдиному казначейському рахунку; касове виконання здійснюється органами Державного казначейства в межах бюджетних асигнувань та надходжень на відповідний реєстраційний рахунок у системі єдиного казначейського рахунку; касове виконання здійснюється шляхом проведення платежів Державним казначейством безпосередньо на користь тих підприємств і організацій, що надали послуги, виконали роботи розпорядників бюджетних коштів, або на користь отримувачів бюджетних коштів [29].

Діюча система, на нашу думку, є ефективнішою від банківської, так як дозволяє в режимі реального часу забезпечити консолідацію повної та об'єктивної інформації про стан надходжень та видатків місцевих бюджетів, працює в напрямку підвищення ефективності управління бюджетними коштами та посилює контроль за їх використанням.

Структура та роль казначейства, принципи його організації в окремих країнах визначаються історичними та культурними особливостями, а також економічною ситуацією і розподілом повноважень між певними органами державної влади. На функціонування інституту казначейства значний вплив мають кількість місцевих бюджетів, масштаб відповідної країни та особливості функціонування відомств, за якими закріплено виконання казначейських функцій. Юрій С.І. та Стоян В.І. виділяють три системи у сфері муніципального управління, за допомогою яких забезпечується касове виконання бюджетів:

1. «системи єдиного казначейства» - використовується у таких країнах, де організація касового виконання бюджетів в органах місцевого самоврядування перебуває під контролем державної влади й організовується державним казначейством. Як приклад можна навести Францію, де держава керує муніципальними коштами;

2. «система автономного управління» - коли функцію касового виконання місцевих бюджетів та інших фондів фінансових ресурсів покладено на муніципалітет, як це організовано у Німеччині, Австрії, Польщі та інших країнах;

3. змішаних систем (в Італії та Португалії), при яких організація касової справи у великих муніципалітетах контролюється і забезпечується державним казначейством, а менші за чисельністю населення та територіально віддалені муніципалітети мають певну автономію в управлінні муніципальними коштами [20, с. 728].

В кожній країні роль казначейства різна. Казначейство України сприяє оптимальному управлінню фінансовими ресурсами. Казначейство Великобританії здійснює контроль за видатками громадських фондів, але його головною функцією є управління економікою країни для досягнення економічних цілей. Казначейство Франції здійснює збір державних податкових і неподаткових платежів, зарахування відрахувань до фондів соціального страхування, проводить виплати бюджетних коштів, здійснює контроль і оплату видатків місцевих колективів і публічних установ. Казначейству Австрії належить провідна роль у галузі системи планування, розподілу, складання, використання бюджету, а також

контролю за використанням фінансових ресурсів. Також консультує керівників всіх міністерств з питань щодо обсягу ресурсів, виступає з пропозиціями стосовно розподілу загального обсягу ресурсів між програмами, які здійснюють міністерства, враховуючи політику та фінансові зобов'язання уряду. У США до органів управління фінансами належить, насамперед, Міністерство фінансів. Основним призначенням казначейства США є сприяння оптимальному фінансовому управлінню державними ресурсами. Казначейство забезпечує своєчасне отримання бюджетними установами необхідних ресурсів для функціонування державних служб при одночасному доведенні до мінімуму видатків на фінансування держави.

Досвід функціонування і розвитку казначейства інших країн показує, що основою ефективного та оперативного управління бюджетними коштами є акумулювання їх на єдиному бюджетному рахунку казначейства та контроль за їх цільовим використанням [34].

Набутий позитивний досвід функціонування систем казначейства зарубіжних країн потребує певної адаптації для української моделі системи казначейства.

Основною проблемою у застосуванні такого досвіду стає необхідність вдосконалення механізму функціонування системи казначейства. Казначейство різних держав, як правило, активно бере участь у функціонуванні фінансової системи і управлінні бюджетними потоками. Очевидно, що немає принципової відмінності в методах організації національних казначейств. Ця відмінність виражається в основному в їх структурі. Позитивний досвід, який можна застосувати вже сьогодні, - це організація єдиної інформаційної фінансової системи з використанням новітніх засобів зв'язку, який допоможе органам влади і управління отримувати оперативну і достовірну інформацію про стан державних фінансів, і забезпечити ефективне управління ними. Нині багато країн, незалежно від принципів бюджетного устрою, проводять політику децентралізації системи державних фінансів. Серед причин, які спонукають до цього, можна виділити наступні:

1. така система краще враховує громадські потреби, оскільки в даному випадку рішення приймаються на місцевому рівні, що дозволяє брати в розрахунок усі економічні і соціальні особливості регіону;

2. децентралізація надає діяльності державних органів велику відкритість;

3. посилюється реальний вплив громадян на прийняття рішень [14, с. 263].

Проведений аналіз у попередньому розділі роботи доводить, що в Україні спостерігається недостатність дохідної частини місцевих бюджетів та ряд недоліків і проблем, які стримують розвиток держави в цілому. Проте, з початком процесу децентралізації в Україні, дохідна частина місцевих бюджетів зростає швидшими темпами, ніж до її проведення.

Тому, проаналізувавши проблеми та недоліки казначейського обслуговування місцевих бюджетів, врахувавши всі переваги, можливості, зарубіжний досвід, можна запропонувати низку завдань, які зроблять цей процес більш ефективним:

1. удосконалення нормативно-правового забезпечення процедури обслуговування місцевих бюджетів усіх рівнів і створення єдиного програмного продукту для формування єдиної інформаційної бази для всіх учасників бюджетного процесу, що дасть можливість підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами [28];

2. визначення чіткого розподілу функцій і повноважень між учасниками бюджетного процесу, посилення процесу децентралізації;

3. підвищення оперативності в роботі органів Державного казначейства шляхом виділення додаткових асигнувань на покращення матеріально-технічної бази [26];

4. покращення матеріально-технічної бази органів Казначейства, створення гідних і мотивуючих умов праці для працівників, підвищення їх кваліфікації з метою якісного та оперативного обслуговування місцевого бюджету;

5. зменшення документообігу на паперових носіях, тобто надання розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів документів виключно в

електронному вигляді та можливості в режимі онлайн здійснювати моніторинг стану реєстрації бюджетних фінансових зобов'язань;

6. удосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин;
7. зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування;
8. підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів та посилення контролю і відповідальності за дотримання бюджетного законодавства;
9. забезпечення прозорості процесу формування та виконання місцевих бюджетів.
10. раціональне використання тимчасово вільних залишків на ЄКР [10; 45].

Удосконалення казначейського обслуговування бюджетних коштів шляхом повномасштабного впровадження і розвитку системи дистанційного обслуговування клієнтів за допомогою програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства - Казначейство» є одним з пріоритетних напрямів роботи Державної казначейської служби України на 2018 рік, затверджених Міністром фінансів України. Очікуваними результатами роботи програмно-технічного комплексу є:

1. зменшення витрат на підтримку процесу виконання бюджетів усіх рівнів завдяки відмові від потоку вхідних та вихідних паперових документів;
2. оперативність в прийнятті управлінських рішень;
3. постійний моніторинг руху грошових ресурсів установи;
4. постійний контроль за проходженням та витрачанням бюджетних коштів;
5. прискорення обробки інформації, спрощення проходження платежів та обслуговування розпорядників бюджетних коштів усіх рівнів;
6. зменшення кількості візитів клієнтів до органів Казначейства та скорочення часу на їх обслуговування [9].

Удосконалення автоматизованих процесів формування та виконання бюджетів різних рівнів включає також електронне звітування суб'єктів державного сектору з використанням інформаційних технологій та електронного цифрового підпису, що стало можливим із впровадженням АС «Є-Звітність».

Автоматичне формування бюджетної звітності зменшить затрати робочого

часу на заповнення форм звітності; дозволить та прискорить контроль стану складання та подання звітності до органу Казначейства підвідомчими установами, дотримуватися термінів подачі звітності, встановлених органом Казначейства; здійснювати автоматизовану консолідацію усіх форм фінансової та бюджетної звітності на кожному рівні консолідації. У разі необхідності стане можливо своєчасно звертати увагу підвідомчих установ на допущені викривлення (неточності) при заповненні показників у відповідних формах звітності.

Прагнення до єдиної системи інформації є одним із перспективних напрямів діяльності Державної казначейської служби України, що потребує сучасного розвитку телекомунікацій та їхнього середовища. Це дасть змогу включатися в електронний документообіг з Національним банком України, кредитними організаціями, податковими органами, розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Цей процес передбачає системний підхід до вибору апаратних і програмних рішень щодо реалізації казначейських технологій і на територіальному, і на центральному рівні [44].

Процес казначейського обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів потребує відповідного рівня технічного забезпечення, створення належних умов інформаційної та технічної безпеки, контрольованих зон, безперебійної роботи локальної обчислювальної мережі.

Необхідно забезпечити захист інформаційних та грошових ресурсів, попередити несанкціонований доступ до локальних обчислювальних мереж інформаційно-телекомунікаційної системи, координувати діяльності установ та організацій в процесі використання кошторисних призначень та виконання бюджетів усіх рівнів.

Тому ключовими напрямками вдосконалення казначейської системи обслуговування місцевих бюджетів також є:

1. налаштування сталого і безперебійного обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;

2. оптимізація процесу обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів шляхом вдосконалення АС «Є-Звітність» з використанням надійних засобів електронного цифрового підпису та сучасних інтернет-технологій;
3. забезпечення високого ступеня достовірності інформації;
4. посилення інформаційної безпеки;
5. здійснення економії коштів шляхом зменшення фінансових витрат розпорядників та одержувачів бюджетних коштів на матеріали для друку документів, що подаються до управління Казначейства;
6. проведення консультацій, конференцій з питань законодавства з охопленням не лише працівників органів казначейства, місцевого самоврядування, бюджетних установ, а і громадян.

Варто зазначити, що важливим процесом для ефективного казначейського обслуговування місцевих бюджетів є бюджетна децентралізація, яка проводиться в Україні. Завдяки її реалізації в Україні відбудуться такі позитивні зміни, в тому числі і для процесу казначейського обслуговування місцевих бюджетів:

1. надання органам місцевого самоврядування більше повноважень та можливостей;
2. удосконалення механізму контролю надання послуг на місцевому рівні, дотримання законодавства, національних стандартів тощо;
3. здійснення моніторингу доходів та видатків місцевих бюджетів на всіх стадіях бюджетного процесу;
4. подальше впровадження програмно-цільового методу формування місцевих бюджетів та здійснення середньострокового планування бюджетних коштів;
5. покращення рівня обслуговування місцевих бюджетів завдяки здійсненню попереднього контролю за плануванням, використанням бюджетних ресурсів та інше [30; 36].

Зауважимо, що одним із пріоритетних напрямів роботи Державної казначейської служби України на 2018 рік є запровадження комплексного обслуговування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу у

бюджетному процесі. Запровадження даного методу на рівні місцевих бюджетів дасть змогу значно підвищити ефективність використання бюджетних механізмів для досягнення стратегічних цілей держави у бюджетній сфері [19].

Отже, досвід країн, що використовують казначейське обслуговування державного бюджету та місцевих бюджетів попри відмінності і внутрішні особливості кожної з країн, свідчить, що найбільші зусилля спрямовуються на казначейські реформи, застосування інноваційних технологій, спрощення документообігу та своєчасному і в повному обсязі надходження доходів до бюджетів, їх цільовому використанню. Саме ці ключові напрямки є актуальними і для України.

Своєчасне виконання місцевих бюджетів, їх достовірність і прозорість значно залежить від організації казначейського обслуговування. Тому в умовах виходу України із кризи цей процес необхідно постійно удосконалювати з метою спрощення та оптимізації існуючих процедур обслуговування клієнтів для підвищення рівня ефективності управління бюджетними коштами місцевих бюджетів.

Завдяки казначейському обслуговуванню місцевих бюджетів підвищується контроль над використанням бюджетних ресурсів, полегшується процес виявлення проблем формування та ефективного використання бюджетних коштів, що допоможе покращити економічну ситуацію в Україні.

ВИСНОВОК

В результаті проведеного дослідження з'ясовано, що як складова бюджетної системи держави і основа фінансової бази діяльності органів самоврядування місцеві бюджети забезпечують необхідними грошовими засобами фінансування заходів економічного і соціального розвитку, що здійснюються органами влади управління на відповідній території.

При виконанні державного бюджету та місцевих бюджетів в Україні застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів. Це дозволяє зосереджувати кошти бюджетів усіх рівнів на єдиному казначейському рахунку, відкритому в Національному банку України, а не розпорощувати їх по рахунках в установах банків.

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів має цілий ряд суттєвих переваг, які підтверджені сьогодні не тільки теорією, але й практикою функціонування Державної казначейської служби України.

При казначейській системі обслуговування бюджетів в Україні використовується автоматизована система обліку виконання бюджетів - АС «Є-Казна», яка стала ефективним інструментом обслуговування дохідної і видаткової частини бюджетів та управління бюджетними коштами. Органи казначейства на підставі бази даних програмного забезпечення мають змогу щоденно формувати оперативну інформацію, а також місячну, квартальну та річну звітності про виконання бюджетів. Одночасно з цим працівниками казначейства постійно здійснюється попередній та поточний контроль на стадіях виконання та обслуговування місцевих бюджетів.

На основі даних зведеного звіту про виконання обласного бюджету Рівненської області було проведено аналіз виконання дохідної та видаткової частини даного бюджету за 2013 - 2017 роки.

Доходи обласного бюджету як загального, так і спеціального фонду в Рівненській області поступово зростають протягом досліджуваного періоду. Доходи загального фонду суттєво переважають доходи спеціального фонду.

У 2013 - 2017 роках затверджена місцевими радами дохідна частина не була виконана у повному обсязі. Але у 2016 році ситуація покращилася, відсоток виконання плану становить 100,71%.

У загальній сумі доходів обласного бюджету найбільшу частку займають офіційні трансферти та податкові надходження. Внаслідок складної економічної та соціальної ситуації в Україні змінилася структура доходів обласного бюджету Рівненської області. Зокрема, у 2013 - 2015 роках зменшилася частка податкових надходжень (передусім через падіння обсягу надходжень за рахунок податку на доходи фізичних осіб). Проте у 2017 році частка податкових надходжень є найбільшою протягом досліджуваного періоду і складає 12,14 %.

Однією з основних проблем формування дохідної частини обласного бюджету є збільшення частки трансфертів у структурі доходів, що свідчить про надмірну централізацію бюджетних коштів. Міжбюджетні трансферти хоч і розширюють фінансові можливості регіонів, але ставлять місцеву владу в залежність від центральної.

Проаналізувавши динаміку та структуру видатків обласного бюджету Рівненської області, виявлено зростання їх обсягу протягом 2013 - 2017 років, основна частка яких спрямована на соціально орієнтовані галузі: охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення. В той же час спостерігається чітка тенденція до зменшення питомої ваги виділених асигнувань на утримання соціально орієнтованих галузей, що є негативним моментом у розвитку соціально-економічних відносин в Рівненській області.

Найбільшу частину у загальному обсязі видатків обласного бюджету Рівненської області займають міжбюджетні трансферти. У 2016 році частка субвенцій в загальній сумі видатків 73,13 %, а у 2017 році зменшилася до 68,95 %.

Отримані результати свідчать про високий рівень централізації бюджетної системи України і, відповідно, суттєву залежність обласного бюджету від центрального, що зумовлює значну фінансову підпорядкованість органів місцевого самоврядування в Рівненській області. Таким чином, актуальним на сьогодні залишається здійснення процесу фінансової децентралізації, який

полягає у необхідності посилення самостійності органів місцевого самоврядування та збільшення частки власних доходів місцевих бюджетів.

Не зважаючи на суттєві переваги, помітні у казначейській сфері, існує ряд проблемних питань, що ускладнюють роботу органів казначейства в напрямі обслуговування місцевих бюджетів. До основних недоліків, що існують при казначейському обслуговуванні, можна віднести наступні: нестабільність законодавства в Україні; відсутність чіткого розподілу повноважень та функцій між органами ДКСУ та місцевого самоврядування; недостатнє забезпечення районної ланки цифровими технологіями зв'язку; застарілість матеріально-технічної бази; недостатня оптимізація ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство»; плинність кадрів в системі ДКСУ тощо.

Проаналізувавши проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів та врахувавши досвід зарубіжних країн можна запропонувати низку завдань, які зроблять цей процес більш ефективним: удосконалення нормативно-правового забезпечення процедури обслуговування місцевих бюджетів усіх рівнів і створення єдиного програмного продукту для формування єдиної інформаційної бази для всіх учасників бюджетного процесу; зменшення документообігу на паперових носіях; заміна та модернізація операційних систем і технологічної інфраструктури; зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування; підвищення кваліфікації працівників; підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів та посилення контролю і відповідальності за дотримання бюджетного законодавства та інше.

Вдосконалення обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів здійснюється за допомогою системи дистанційного обслуговування клієнтів через ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство». Це дозволить оптимізувати витрати на підтримку процесу виконання бюджетів усіх рівнів, прискорити обробку інформації, спростити проходження платежів та обслуговування розпорядників бюджетних коштів усіх рівнів, мінімізувати кількість візитів клієнтів до органів Казначейства та скоротити час на їх обслуговування. Інформація, якою обмінюються клієнт і Казначейство, захищена

багаторівневою системою безпеки, що включає використання надійних засобів електронного цифрового підпису.

На сьогоднішній день місцеві органи влади не володіють достатніми фінансовими ресурсами для організації управління економікою і соціальною сферою на своєму рівні. Тому необхідно продовжувати реалізацію бюджетної децентралізації в Україні. Пріоритетними напрямками якої є розширення прав органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень та надання їм повної бюджетної самостійності щодо наповнення своїх бюджетів та здійснення видаткових повноважень.

Отже, як показує практика, казначейська система обслуговування місцевих бюджетів є ефективною. Вона сприяє оптимальному управлінню державними коштами шляхом забезпечення своєчасного та в повному обсязі надходження доходів до бюджетів та цільового використання бюджетних коштів. Проте, в умовах бюджетної децентралізації актуальним залишається оптимізація існуючого механізму обслуговування місцевих бюджетів, пошук нових напрямків розвитку Державної казначейської служби України. Враховуючи всі переваги та недоліки було запропоновано напрямки вдосконалення казначейської системи обслуговування місцевих бюджетів. Впровадження вище наведених пропозицій забезпечить покращення якості обслуговування місцевих бюджетів органами Державної казначейської служби та місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 08.07.2010 № 2456-VI, зі змін. та допов.
2. План заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016 - 2018 роки: Наказ Міністерства фінансів України 28 листопада 2016 року № 1038.
3. Положення про Державну казначейську службу України: Указ Президента України від 12.12.2011 № 1078/2011.
4. Положення про управління (відділення) Державної казначейської служби України у районах, районах у містах, містах обласного, республіканського значення: Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2011 № 1280 зі змін. та допов.
5. Про введення АС «Є-Звітність» в дослідно-промислову експлуатацію: Наказ Державної казначейської служби України від 27.12.2017 № 421.
6. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938, зі змін. та допов.
7. Про затвердження Змін до Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 17.07.2016 № 617.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР, зі змін. та допов.
9. Про пріоритетні напрями роботи Державної казначейської служби України на 2018 рік від 12.12.2017 р.
10. Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 травня 2007 р. № 308-р.
11. Щодо запровадження АС "Є-Звітність": Лист ДКСУ від 31.01.2018 № 14-08/94-1951.

12. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К.: – 2017. – 119 с.
13. Зубріліна В.В. Наукові підходи до визначення сутності місцевих бюджетів / В.В. Зубріліна // Формування ринкових відносин в Україні : збірник наукових праць. – К., 2015. – № 1. – С. 141–145.
14. Курганська Е. І. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами : [монографія] / Е. І. Курганська, Т. Б. Кублікова. – Одеса : ОНЕУ, 2015. – 323 с.
15. Лондар С. Л. Фінанси : навч. посібник / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 384 с.
16. Ніколаєва О.М. Місцеві фінанси. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 - 354с.
17. Опалко К. С. Казначейська справа : [навч. посіб.] / К. С. Опалко, І. І. Булах, Н. О. Соколовська [та ін.]. – К. : Аграрна освіта, 2014. – 296 с.
18. Сазонець І. Л. Управління місцевими фінансами: навч. посібник / І. Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатно. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 264 с.
19. Станкус, Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів [Текст] / Т. Станкус. - Харків : Фактор, 2017. - 128 с.
20. Стоян В.І. Казначейська система : підруч. / В.І. Стоян, О.С. Даневич, М.Й. Мац. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 868 с.
21. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / О. О. Сунцова. – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
22. Юрій С. І. Казначейська система : підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, О. С. Даневич. - 2-ге вид., змін. й доп.- Тернопіль: Карт-бланш, 2006. - 818 с.
23. Березка Т.С. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів в Україні: переваги та недоліки / Т. С. Березка // Управління розвитком. - 2014. - № 12. - С. 19-21.

24. Бурлачук Н.Ю., Островехова А.В. Проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів в умовах децентралізації та шляхи їх усунення // Сучасний стан і тенденції розвитку сучасної європейської науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. -2015. – С.22-24.
25. Габа І.О. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів: переваги та недоліки / І. Габа // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №9.– С. 20-22.
26. Клівіденко Л.М. Основні шляхи вдосконалення функціонування місцевих бюджетів у сучасних умовах / Л.М. Клівіденко, Н.В. Мацедонська // Миколаїв : МНУ, 2016. – С. 640–643.
27. Ковалевич Д.А. Казначейське обслуговування бюджетів у сучасних умовах // Наука й економіка. - 2015. –№1(37). – С.14-18.
28. Коваль В. В. Засади функціонування бюджетної системи в умовах вдосконалення казначейського обслуговування бюджетів України [Текст] / В. В. Коваль // Вісник ЖДТУ. – 2011. - № 1 (55). – С. 104-106.
29. Курганська Е.І. Шляхи адаптації системи казначейства до світових стандартів.- Збірник наукових праць «Науковий Вісник». Європейська інтеграція: виклики сучасності - Одеса: ОНЕУ. Випуск 12.- 2015.
30. Науменко, А. М. Сутність та функції місцевих бюджетів в умовах трансформації економіки / А. М. Науменко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. - Кіровоград: КНТУ, 2006. - Вип. 9. - С. 363-369.
31. Пазовська Л.Е. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів. Категорія: Сучасні тенденції державних фінансів. - 2016. УДК 336.
32. Русін В. М. Переваги та недоліки казначейського обслуговування місцевих бюджетів / В.М. Русін // Світ фінансів. – 2013. - № 4 – С. 69-76.
33. Сторонянська І.С. Ефективність використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів: проблемно-орієнтований аналіз / І.С. Сторонянська, Л.Я. Бенюк // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 84 – 90.
34. Фесик О. М., Зав'ялова І.А. Вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів // Казна України. – 2011. - №6. – С. 26 – 29.

35. Форкун І.В. , Фролова Н.Л. Теоретико-методичні засади побудови механізму казначейського обслуговування місцевих бюджетів // Вісник Хмельницького національного університету. -2015. –№ 3. –С.268-273.
36. Щербань О.Д. Напрями удосконалення формування доходів місцевих бюджетів / О.Д. Щербань // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2013. — № 41. — С. 74—79.
37. Якушик С.І Особливості казначейського обслуговування місцевих бюджетів / С.І. Якушик, А. Ф. Клян //Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2013. - № 3. - С. 247-251.
38. Зведений звіт про виконання обласного бюджету Рівненської області за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.rv.ua/index.php>.
39. Зведений звіт про виконання обласного бюджету Рівненської області за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.rv.ua/index.php>.
40. Зведений звіт про виконання обласного бюджету Рівненської області за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.rv.ua/index.php>.
41. Зведений звіт про виконання обласного бюджету Рівненської області за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.rv.ua/index.php>.
42. Зведений звіт про виконання обласного бюджету Рівненської області за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.rv.ua/index.php>.
43. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.rada.gov.ua.
44. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.
45. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
46. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
47. Офіційний сайт реформи «Децентралізація влади» [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua>.

ДОДАТКИ

Додаток А

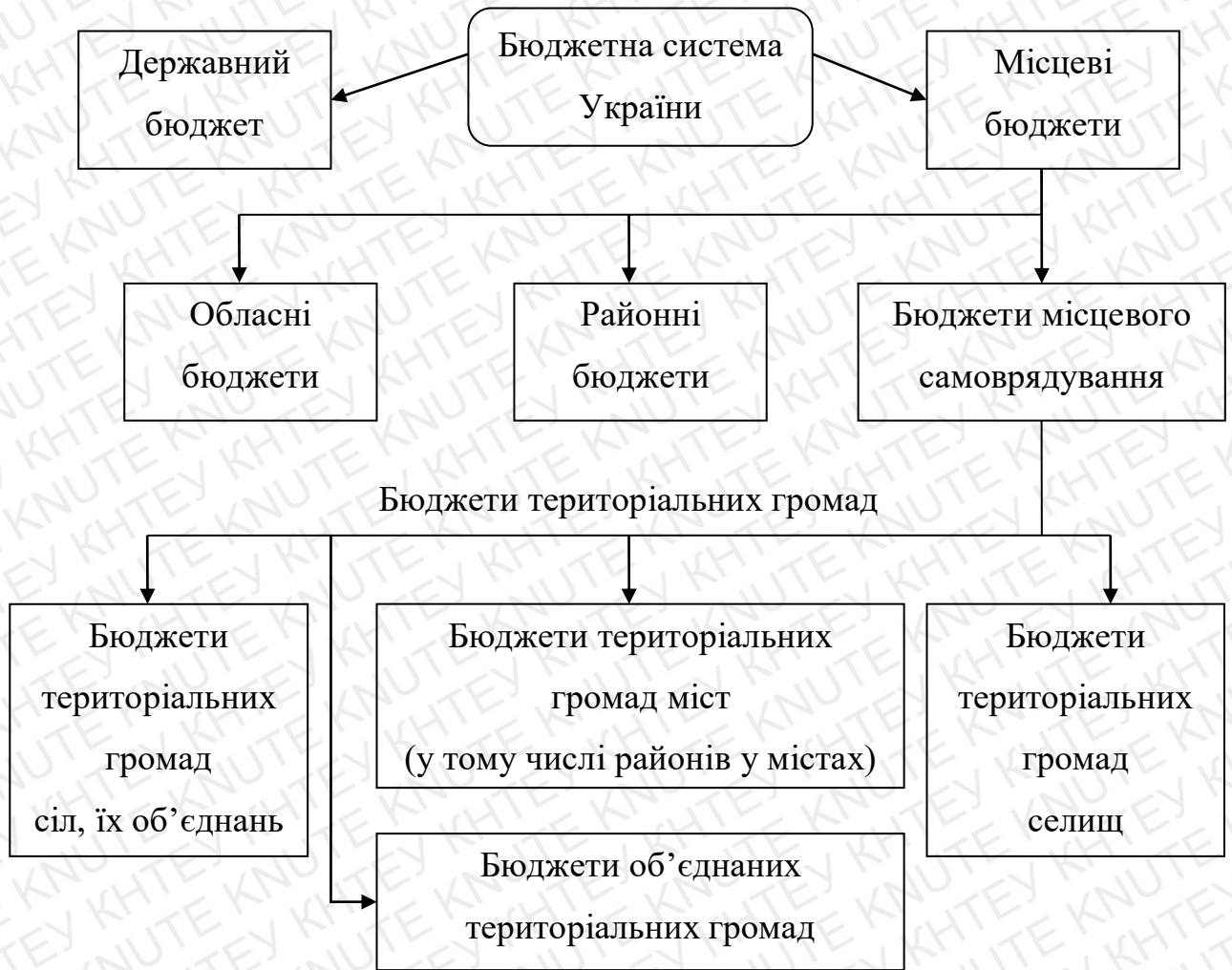

Рис. А.1.1 Бюджетна система України

**Основні етапи становлення та розвитку Державної казначейської служби
України**

Період	Функціональне навантаження
Квітень 1995- 1997 роки	<p>1995-1996 роки - створення організаційної структури органів Державного казначейства, забезпечення їх ефективної діяльності.</p> <p>1997 рік - початок запровадження казначейської системи виконання державного бюджету за видатками: на кінець року через органи Державного казначейства здійснювалось 45% операцій щодо виконання Державного бюджету.</p>
1998- 2000 роки	<p>1998 – рік завершення переведення на казначейську систему виконання Державного бюджету майже всіх міністерств і відомств.</p> <p>Запроваджено нову бюджетну класифікацію та План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів.</p> <p>1999 рік – переведення на казначейське обслуговування позабюджетних коштів бюджетних установ та організацій. В порядку експерименту у 2-х областях запроваджено касове обслуговування місцевих бюджетів органами Державного казначейства.</p> <p>Надання Державному казначейству статусу учасника Системи електронних платежів Національного банку України.</p> <p>2000 рік - консолідація всіх коштів Державного бюджету на рахунках Казначейства у Національному банку України.</p>
2001 рік	<p>2001 рік - фактична зміна статусу Держказначейства: із клієнта банку Казначейство стало учасником Системи електронних платежів Національного банку України.</p> <p>Запровадження обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в органах казначейства.</p>

Період	Функціональне навантаження
2002 - 2003 роки	<p>2002 рік - розпочато процес запровадження казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами та перерахунками міжбюджетних трансфертів.</p> <p>Розпочато впровадження єдиного програмного забезпечення автоматизованої системи «Казна».</p> <p>2003 рік - переведення на повнофункціональне казначейське обслуговування (як за доходами, так і за видатками) місцевих бюджетів. Побудова та запровадження централізованої (4 «К») моделі обслуговування Єдиного казначейського рахунка.</p>
2005-2006 роки	<p>З II кв. 2005 - II кв. 2006 року. - на базі органів Державного казначейства України проведено експеримент по запровадженню нового механізму обслуговування розпорядників коштів державного бюджету. Експеримент передбачав відпрацювання механізму по переходу від виділення асигнувань до запровадження погашення зобов'язань розпорядників коштів державного бюджету.</p> <p>Протягом другої половини 2006 року за результатами проведеного експерименту було розроблено та поширено на всій території України Порядок відображення в бухгалтерському обліку по виконанню державного бюджету операцій з обліку зобов'язань розпорядників коштів в органах Державного казначейства, відкриття асигнувань та здійснення видатків.</p>
2007 рік	<p>2007 рік був відзначений початком реформи системи бухгалтерського обліку у секторі державного управління, підтвердженням чого стало прийняття у січні 2007 року постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки".</p>

Період	Функціональне навантаження
2008 рік	З 2008 року з метою формування переліку розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, упорядкування мережі розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів формується Єдиний реєстр розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів.
2010 рік	У 2010 році Указом Президента України №1085 від 9.12.2010 року "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" Державне казначейство отримало статус центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів через Міністра фінансів України, і стало йменуватися як Державна казначейська служба України.
2011 рік	<p>У 2011 році зазнала суттєвих змін система адміністрування внесків до пенсійного фонду та фондів соціального страхування. Замість чотирьох платежів до фондів державного соціального страхування платники страхових внесків сплачують один - єдиний соціальний внесок.</p> <p>Для зарахування та розподілу коштів єдиного соціального внеску та фінансових санкцій в органах казначейства відкриваються небюджетні рахунки відповідному територіальному органу Міністерства доходів і зборів. Рахунки відкриваються в розрізі категорій платників та класів професійного ризику виробництва, визначених Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування".</p>

Період	Функціональне навантаження
2012 рік	<p>У 2012 році в органах казначейства створено систему внутрішнього аудиту та контролю - дієвого інструмента, що дає змогу керівництву Казначейства перевірити стан виконання поставлених завдань для досягнення заданих цілей, а також належного рівня економії, ефективності і результативності діяльності.</p> <p>У цьому ж році в системі казначейства створено акредитований центр сертифікації ключів з метою:</p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення криптографічного захисту інформації з використанням нових апаратних засобів у складі системи електронного цифрового підпису внутрішньої платіжної системи казначейства; - використання посадовими особами казначейства електронного цифрового підпису в системі електронного документообігу.
2013 рік	<p>У 2013 році для реструктуризації бюджетної заборгованості, а також для оформлення заборгованості з відшкодування податку на додану вартість Кабінетом Міністрів України запроваджено механізм фінансових казначейських векселів. Векселі випускаються строком обігу до п'яти років з дохідністю 5 відсотків річних у межах встановлених граничних обсягів видачі таких векселів для відшкодування податку на додану вартість платникам податку та погашення фактичної бюджетної заборгованості. Векседавцем і платником за фінансовими казначейськими векселями виступає Казначейство України та головні управління казначейства.</p>

Період	Функціональне навантаження
2014 рік	<p>З 2014 року з метою забезпечення впровадження єдиної платформи системи обслуговування бюджетних коштів в органах казначейства введено в промислову експлуатацію АС "Є-Казна", яка базується на колишній АС "Казна-Доходи" та системі віддаленого доступу ПТК "Клієнт-Банк/Клієнт-Казначейство". Використання головної книги забезпечує єдине середовище бухгалтерського обліку і дозволяє вести єдину облікову політику виконання як дохідної, так і видаткової частин бюджетів усіх рівнів. На основі інтегрованого облікового середовища з'явилася можливість формування достовірних і оперативних звітів для прийняття якісних управлінських рішень з виконання бюджетів.</p>
2016-2018 роки	<p>В рамках реалізації Плану заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016 - 2018 роки, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28.11.2016 № 1038, Державною казначейською службою України (далі - Казначейство) створена Система подання електронної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів і державними цільовими фондами (далі - АС "Є-Звітність"), яка відповідно до наказу Казначейства від 27.12.2017 № 421 введена в дослідно-промислову експлуатацію [20].</p>

Функції Державної казначейської служби України у процесі казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів

- обслуговують місцеві бюджети за доходами, видатками, кредитуванням та фінансуванням бюджету;
- відкривають рахунки в національній валюті в органах Казначейства розпорядникам бюджетних коштів та одержувачам бюджетних коштів у розрізі місцевих бюджетів та кодів бюджетної класифікації;
- здійснюють розподіл платежів між рівнями місцевих бюджетів, перераховують розподілені кошти місцевих бюджетів за належністю;
- формують розрахункові документи і проводять повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до місцевих бюджетів;
- здійснюють безспірне списання коштів місцевих бюджетів;
- здійснюють розрахунки за міжбюджетними трансфертами;
- ведуть бухгалтерський облік усіх операцій щодо виконання місцевих бюджетів у порядку, встановленому законодавством;
- здійснюють попередній та поточний контроль за цільовим спрямуванням бюджетних коштів;
- здійснюють операції щодо виконання платіжних доручень розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів;
- складають фінансову та бюджетну звітність про виконання місцевих бюджетів, крім звіту про виконання плану за штатами і контингентами тощо.

Рис. В.1.2 Функції Державної казначейської служби України